

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**İLKÖĞRETİM
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

**ANKARA
2000**

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

Karar Sayısı: 373

Karar Tarihi : 19/09/2000

Konu : İlköğretim Okulu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Öğretim Programlarının Kabulü

Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 08/09/2000 tarih ve 2941 sayılı teklif yazıları üzerine Kurulumuzda görüşülerek uygun bulunan, İlköğretim Okulu Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf) öğretim programlarının 2000-2001 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak ve denenip geliştirilmek üzere ekli örneğine göre kabulü,

Kurulumuzun 28/02/1992 tarih ve 47 sayılı Kararıyla kabul edilen Temel Eğitim (4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf) Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi, öğretim programlarının uygulamadan kaldırılması,

Öğretim programlarının yenilenmesi ve geliştirilmesi konulan yeni dersler için programlar hazırlanması, süreklilik arz eden çalışmalardır. Ayrıca "4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun da mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları, piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve düzeltmeleri yaparak rekabetin korunması" gibi nedenlerle,

1. Yeni kabul edilen İlköğretim Okulu 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretim programlarına göre hazırlanan "Baskıya Hazır Nüsha"lar, Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği'nin 6. maddesinin (e-4) bendi kapsamında istisna tutularak bunlar için başvuruların 1 Şubat 2001 tarihinden itibaren kabulü,

2. Söz konusu baskıya hazır nüshalardan, 2001 yılı Mayıs ayının ilk üç haftası içinde Kurulca ders kitabı olması uygun bulunanların, adı geçen yönetmeliğin 22. maddesi kapsamındaki ders kitapları ile birlikte en geç 2001 yılının Haziran ayının 10'una kadar Tebliğler Dergisi'nde duyurulması,

3. Söz konusu programların Tebliğler Dergisi'nde yayımlandığı tarihte, daha önceki programa göre hazırlanarak incelemesi tamamlanan ve Kurulda görüşülme aşamasına gelmiş olan baskıya hazır nüshaların; ilgili yayın evinden yeni programa göre uyarlanarak yeniden düzenlenmesinin istenmesi, bu gibi kitapların incelenmesinde, düzeltme almış kitapların inceleme işleminde izlenen yolun takip edilmesi ve yürürlükten kaldırılan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretim programına göre hazırlanıp da inceleme işlemi devam eden kitapların ilgili yayın evlerine iade edilmesi,

kararlaştırıldı.

Orhan ÖZALP
Kurul Başkanı
Güler ŞENÜNVER
Üye
Ömer ÖZÜDURU
Üye
Sevim ÇAMELİ
Üye
Nurettin BAŞER
Üye

Dr. Ezdihar KARABULUT
Üye
Sürmeli AĞDEMİR
Üye
Dr. Veli KILIÇ
Üye
Ahmet SÖNMEZ
Üye

Milli Eğitim Bakanı
Metin BOSTANCIOĞLU

Nazım İrfan TANRIKULU
Üye
Selahattin MEYDAN
Üye
Füsun KÖKSAL
Üye
Fikri ALTAY
Üye

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI*

Bilim ve teknolojideki gelişmeler, iletişim imkanlarının artması ve eğitim ortamlarının çeşitlenmesi, öğretmenlerin meslekî formasyonlarının yükselmesi ile öğrenme ortamındaki rollerinin çeşitlenmesi, “yaşam boyu öğrenme” ve “öğrenmeyi öğrenme” gibi evrensel yaklaşımların küresel düzeyde kabul görmesi ve benzeri nedenler, program geliştirme yaklaşımlarını, model ve formatlarının sürekli sorgulanmasını ve geliştirilmesini zorunlu kılmıştır.

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi Öğretim programlarının geliştirilmesinde kurumsal iş birliği çerçevesinde gerekli bilimsel destek sağlanarak, bilim adamlarının katkısı ve katılımı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ile Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün çoklu katılımları esas alınmış olup, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 10, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 2, Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesinden 1 öğretim üyesi ile “İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi” öğretim programları geliştirme çalışmaları sonuçlandırılmıştır.

Programın geliştirilmesinde aşağıdaki ilkeler temel alınmıştır:

Birinci grupta yer alan ilkelere;

Demokratik, lâik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye’de bireylerde bulunması gereken çağdaş eğitimsel özellikler yer almaktadır.

Bunlar genel hatlarıyla;

Eğitimsel süreçlerde aktif olarak yer alan, bu süreçlerde kazanılan yeterlilikleri yaşamına taşıyabilen,

Bilimsel verileri dikkate alan,“Öğrenmeyi öğrenme” yeterliğini kazanan ve yaşam boyu öğrenmeyi alışkanlık haline getiren,

Araştıran, soran, sorgulayan, demokrasiyi özümsemiş hoşgörülü bireyler yetiştirilmesidir.

İkinci grupta yer alan ilkelere;

İlköğretim ve orta öğretim kurumlarındaki Din Kültürü ve Ahlâk bilgisi derslerinin bilimsel hedefleri ve içeriğiyle ilgilidir.

Bunlar genel hatlarıyla;

Dinin, insan yaşamına anlam kazandırması,

İnsanın insanca yaşamasına yardımcı olması,

İnsanların birbirlerini anlayabilmeleri için gerekli olan temel iletişim kodlarını bünyesinde taşıyan, Allah-insan ilişkilerini düzenleyen bir olgu olduğu, dinin evrensel barış kültürünün yaratılmasında ve hoşgörü ortamının oluşturulmasında katkıda bulunabileceği bilgisinin kazandırılması,

* Bu program Ekim 2000 tarih ve 2517 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır.

İnancın akılla bütünleştirilmesi ve insanların kendi din, örf ve adetlerini olduğu kadar, diğer milletlerin din, örf ve adetlerini de saygı ve hoşgörü çerçevesinde değerlendirilebilmesi vb. dir.

Üçüncü grupta yer alan ilkeler;

İlköğretim ve orta öğretim kurumlarındaki Din Kültürü ve Ahlâk bilgisi derslerinin programlarının geliştirilmesi, ders kitaplarının yazılması, eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve öğretimin gerçekleştirilmesiyle ilgili tüm süreçlerde uyulması gereken esaslarla ilgilidir.

Bunlar genel hatlarıyla;

Programların, ders kitaplarının ve alanda yapılacak tüm etkinliklerin işlevsel olması,

Toplumdaki bir ihtiyaca cevap vermesi ve Bir sorunun çözümüne yardımcı olması,

Her şeye karşı sevgi ile olumlu yaklaşım, bilincinin verilmesi,

Hoşgörülü olunması,

Birey bilincinin ön plâna çıkarılması,

Akılcı ve eleştirel yaklaşım sergilenmesi,İnsanın evrenden kopuk bir varlık olmadığının ön plânda tutulması,

Dinin “hukukun üstünlüğünü” esas aldığıının ortaya konması,

Mezheplerin ayrımcılık değil, çağlara ve ortama göre, dinin anlaşılma biçimlerini ortaya koyan bir zenginlik olduğunun vurgulanması vb. dir.

Eğitim aktivitelerinin işlevsel olması, toplumdaki bir ihtiyaca cevap vermesi ve yaşanan sorunların çözümüne katkıda bulunabilmesi için, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin programında yer alması gereken üniteler yaşamla ilişkilendirilerek belirlenmiştir.

Bu belirlemelerde genel hatlarıyla;

Büyüklere duyulan saygı ile küçüklere duyulan sevginin davranışa dönüştürülmesi,

Yerelliklerin zaman zaman dinin evrensel boyutlarının önüne geçebileceğine karşı duyarlı olunması,

Din alanında yetkin olan ile olmayanın ayrılabilmesi,

İbadetlerin davranışları geliştirmedeki gücünün fark edilmesi,

Mitik eğilimlerin olumlu yönde kanalize edilmesi,

Mezheplerin, dinin anlaşılma biçimleri olarak değerlendirilmesi,

Dinin hükümlerinin çağlara göre yorumlanarak evrenselliğinin fark edilmesi,

Kader kavramının yanlış yorumlanarak sorumluluktan kaçınılamayacağıının bilinmesi,

Dini konularda “akılcı yöntemin” kullanılarak gerçeğin keşfedilmesi ve zihinde oluşabilecek sorulara karşı bireyin kendi sağlıklı yorumunu geliştirebilmesi,

Tanrı ile iletişim kurmada yapay engellerin aşılması,

Dinin sevgi ve hoşgörü boyutunun görülmesi,

Çevre, doğal denge ve temizlik bilincine ulaşılması,

Birey bilincinin geliştirilerek toplumsallığa ve toplumsal duyarlığa ulaşılması. Atatürk'ün Lâiklik anlayışının kavranması, vb. hususlar dikkate alınmıştır.

Ayrıca, kültürler arası etkileşimin hızlandığı günümüzde, barış kültürünün geliştirilmesi ve hoşgörü ortamının oluşturulabilmesi için diğer dinler hakkında da bilgi sahibi olunması gerekli hale gelmiştir.

Bu nedenle, programlarda genel hatlarıyla;

Bütün dinlerin esas amacının iyi insan yetiştirmek olduğu, Yahudilik, Hıristiyanlık, Hinduizm ve Budizm'in tarihi gelişimleri ile temel özelliklerinin ve öğretilerinin içeriği, İslamın Yahudilik ve Hıristiyanlık karşısındaki konumunun objektif kriterler içinde değerlendirilmesi hususları da yer almaktadır.

Programı geliştirme sürecinde, Atatürk'ün "Ben manevî miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplanmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım, ilim ve akıldır. Benim Türk Milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra, beni benimsemek isteyenler, bu temel mihver (eksen) üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar"(ATATÜRKÇÜLÜK III, Atatürkçü Düşünce Sistemi. M.E.Basımevi, İstanbul 1997, S. 110)

Atatürkçülüğe göre "Taassup cahilliğe dayanır. Bundan dolayı mutaassıp olan cahildir. İlim mutlaka cahilliği yener, o halde halkı aydınlatmak lazımdır." (ATATÜRKÇÜLÜK III, Atatürkçü Düşünce Sistemi. M.E.Basımevi, İstanbul 1997, S. 111) Sözleri temel alınmış ve çalışmalar bu kapsamda yürütülmüştür.

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

GİRİŞ

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretim programı, program geliştirme alanındaki son gelişmeler çerçevesinde, T.C. Anayasası ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Programın hazırlanmasında;

a. İnsanlık tarihi boyunca birey ve toplum üzerinde etkili olan dinin, doğru anlaşılmasına ve yorumlanmasına katkıda bulunulması,

b. Evrensel boyutta insanlar, toplumlar ve milletler arası ilişkilerde, dinin önemli bir etken olduğu, bu ilişkilerin olumlu yönde gelişebilmesi için bireylerin bilimsel yöntemle verilecek din öğretimine ihtiyaç duydukları,

c. İslâm Dininin; kültürümüz, dilimiz, sanatımız, örf ve âdetlerimiz üzerindeki etkisi gerçeği dikkate alınarak İslâm dininin ve bundan kaynaklanan ahlâk anlayışı ile örf ve âdetlerin tanıtılmasına ve öğretilmesine ağırlık verilmesi,

d. Öğrencilerin inanç ve kültür dünyalarına genişlik kazandırmak ve başka dinden olanlara karşı daha hoşgörülü ve anlayışlı davranışlarda bulunmalarını sağlamak amacıyla diğer dinler hakkında genel bilgilerin verilmesi,

f. Sağlıklı bir din ve ahlâk öğretimiyle öğrencilerin, Millî Eğitimin Temel Amaçları arasında ifadesini bulan millî, ahlâkî, insanî ve kültürel değerleri benimsemeleri, beden, zihin, ahlâk, ruh, duygu bakımından dengeli ve sağlıklı gelişmeleri, böylece kültürel yabancılığın önlenmesi gibi hususlar hedef alınmıştır.

A. ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜREÇLERİNDE UYULMASI GEREKEN İLKELER

Bu programın uygulanmasında genel amaçlara ulaşabilmek için aşağıdaki ilkelere uyulacaktır:

1. Lâiklik ilkesi daima göz önünde bulundurulacaktır. Din, vicdan, düşünce ve ifade özgürlüğü zedelenmeyecektir.
2. Dinsel anlayış ve uygulama farklılıklarının birer zenginlik olduğu fark ettirilecektir.
3. Öğrencilerin sosyalleşmeleri, iyi vatandaş olarak yetişmeleri için dinî ve ahlâkî bilgi ile onların duygu ve davranışlarından olabildiğince yararlanılacaktır.
4. Millî birlik ve beraberliği güçlendirici sevgi, saygı, kardeşlik, arkadaşlık, dostluk bağlarını pekiştirici; vatan, millet, bayrak, şehitlik, gazilik gibi millî değerlerin ve kavramların, öğrenciler tarafından benimsenmesine özen gösterilecektir.

5. Dinin millî kültürü oluşturan önemli unsurlardan biri olduğu gerçeği göz önünde bulundurulacaktır.
6. Yeri geldikçe işlenen konular ile öğrencilerin diğer derslerde kazandıkları bilgiler arasında bağlantı kurulacaktır.
7. Konular, sınıf seviyelerine göre, öğrencilerin genel kültür ve pedagojik gelişmeleri göz önünde bulundurulmak suretiyle, onların kültür düzeylerini aşmadan sevdirci-ilgi-bilgi dengesi gözetilerek işlenecektir.
8. İnanç-davranış ilişkisinin önemi üzerinde durulacaktır.
9. İbadet kavramı geniş anlamıyla öğretilecek; çalışmanın, temizliğin ve güzel ahlâkın ibadet olduğu kavratılacaktır.
10. İbadetlerin, Allah'a karşı sevgi, saygı ve şükran duygularının ifadesi olmasının yanında, kişinin sağlığına, toplum fertlerinin birbirine sevgi ve saygı ile bağlanmalarına, yardımlaşmalarına, dayanışmalarına imkân veren; fert ve toplum ilişkilerinin iyi ve düzenli bir şekilde yürütülmesine yarayan, insanı erdeme ve mutluluğa götüren kazanımları fark ettirilecektir.
11. Hz. Muhammed ile ilgili konular işlenirken, onun ahlâkî kişiliği ile ilgili örnekler verilecektir.
12. Konuların işlenmesinde öğrencinin bilişsel ve duyuşsal özgeçmişi ile ilişki kurulmaya çalışılacak, örnekler günlük hayattan seçilerek verilecektir.
13. Konular, ilgili ayet ve hadis meâlleriyle desteklenecek, okuma parçaları, hikâye ve resimlerle açık ve anlaşılır hâle getirilecektir.
14. Tüm eğitimsel süreçlerde, konuların işlenmesinde ve örneklerin belirlenmesinde Kur'anî (Kur'an'a ait) olan ile sonradan üretilenlerin ayırt edilmesine özen gösterilecektir. Bunun için toplumsal ve sosyal olaylar da dikkate alınarak nelerin Kur'an kaynaklı nelerin ise örf, âdet, gelenek, inanış, yaşam biçimi, kültürel etkileşim vb. kaynaklı olduğu açıklanarak vurgulanacaktır.
*Öğrencilerin okul dışından getirdiği yanlış ve eksik dinî bilgi ve anlayışlar, bilimsel bir yaklaşımla ele alınacaktır.
*İslâmın hurafeden uzak, akılcı ve evrensel bir din olduğu çeşitli örneklerle kavratılacaktır.
15. İslâmın belli kalıplar, kuru bilgi ve yüzeysel davranışlardan ibaret olmadığı, aksine sürekli canlılık ve ilerleme isteyen bir din olduğu gerçeği kavratılacaktır.
16. Öğrencilere verilecek ödevler, bu ders ile ilgili Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanmış ve Bakanlığımızca da uygun görülen Kur'an-ı Kerim Meâli, İlmihâl ve Dinî Terimler Sözlüğü gibi kaynaklardan yararlanılarak onların yaşanan dinî hayatı görüp algılamalarına olanak verecek şekilde olacaktır.

B. UYGULAMA İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Programın uygulanmasında ele alınacak konuların öğretim seviyesi, özel amaçlarda yer alan yüklem seviyesinde olacaktır.
2. Öğretmenin rolü, olabildiğince, eğitim ortamını düzenleyen, öğrencileri organize eden bir işlev üstlenerek öğrencilerin kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerine fırsat sağlayan, onların keşfetme, düşünme, araştırma ve karar verme kabiliyetlerini geliştirecek şekilde olacaktır.
3. Okulun ve çevrenin özellikleri de dikkate alınarak sosyal, güncel olaylara göre kaynak kişiler sınıfa davet edilebileceği gibi yakın çevreye teknik inceleme ve çalışma gezileri yapılabilecektir.
4. Öğrenciler, programda öngörülen dua ve surelerin dışında konuların içinde geçen ayet ve hadislerle özel yorumlar getirmeye, bu dua ve sureleri ezberlemeye, yazmaya zorlanmayacaktır.
5. Konuların işlenmesinde geçmişteki ve gelecekteki konularla, olabildiği takdirde, ilişki kurmaya özen gösterilecek, öğretimin bütünleştirilmesine dikkat edilecektir.
6. Okulun, çevrenin özelliklerini ve çalışma takvimini dikkate alarak yıllık ders plânında ünitelere ayrılacak süre ders öğretmenince belirlenecektir.
7. Programın uygulanmasında klâsik eğitim araçlarıyla birlikte olanaklar ölçüsünde elektronik iletişim araçlarından da yararlanılacaktır.
8. Ülkenin ve okulun yakın çevresindeki güncel sosyal olaylar da dikkate alınarak programda yer alan konular ve üniteler arasında yer değişikliği yapılabilir.
9. Kutsal günler, geceler ve dinî bayramlarla ilgili konular, yıllık plâna uygun bir şekilde yeri geldiğinde ve gerekli faaliyetlerle ilgi çekici hâle getirilecektir.
10. Temizlik ve çevre temizliği gibi konular, öğrencilerin grup hâlinde çalışma yapmalarına imkân verecek şekilde de işlenebilir.
11. İnsanların toplum hâlinde yaşayan bir varlık olduğu bilincini kazandırmak amacıyla sevgi, saygı, hoşgörü duyguları içinde iş birliği yapmalarını sağlayacak yöntemler uygulanarak öğrencilerin, birbirlerinin görüş ve fikirlerine değer vermeleri, yardımlaşmaları, başarılarını takdir etmeleri, sevinç ve üzüntülerini paylaşmaları gerektiği duygusunu kazanmalarına özen gösterilecektir.
12. Konuları öğrencilere kavratmak için okul içindeki ve dışındaki çevreden faydalanılacak ve konuların yaşamdaki güncel olaylar ile ilgisi kurulacaktır.
13. Ünite ve konuların işlenmesinde verilecek örnekler insan hakları, sevgi, hoşgörü; demokratik ve lâik değerler, çağdaşlaşma, uygarlık gibi kabul edilmiş evrensel değerlere uygun seçilecektir.
14. Atatürkçülük ile ilgili konular, program bütünlüğü içinde ünitelere yerleştirilmiştir. İlgili konuların işlenmesinde Eylül 1999 tarih ve 2504 Sayılı Tebliğler Dergisi esas alınacaktır.

15. Bu programlara göre hazırlanacak (4,5,6,7 ve 8. Sınıf) ders kitapları, A4 (210x297) ebadında 6-9 forma; B5 (176x250) ebadında 8-12 forma olacaktır.

GENEL AMAÇLAR

Bu program öğrencilerin, din ve ahlâk hakkında doğru, bilişsel, duyuşsal ve becerisel öğrenmeler yoluyla;

Bireysel açıdan

1. Temel dinî ve ahlâkî sorularına cevap verebilmelerini,
2. İnanma ve yaşama özgürlüklerinin bilincine varabilmelerini,
3. Dinî inanç ve ibadetlerini başkalarının istismarına kapılmaksızın gerçekleştirebilmelerini,
4. Dinin sevgi boyutunu fark ederek onun insan için vazgeçilmez bir öge olduğunu kavrayabilmelerini,
5. Dinî kavramları doğru anlayabilmelerini,
6. Doğru dinî bilgiler ile batıl inanç ve hurafeleri ayırt edebilmelerini,
7. İslâm dinini ve diğer dinleri ana kaynaklarına dayalı olarak tanımları gerektiğini kavrayabilmelerini,
8. Dinin emirleriyle örf ve âdetlere dayalı olan davranışları ayırt edebilmelerini,
9. İslâmın iman, ibadet ve ahlâk esaslarını tanıyabilmelerini,
10. İslâm dininin akıl ve bilimle çatışmadığını, din ve bilimin birbirinin alternatifi olmadıklarını kavrayabilmelerini,
11. Aklın, dinî sorumluluğun temel şartı olduğunu; dinin aklın kullanılmasını istediğini ve bilimsel bilgiyi teşvik ettiğini kavrayabilmelerini,
12. Kendi dini ile mutlu ve barışık olabilmelerini,

Toplumsal açıdan

13. Toplumla yaşanan dinî ve ahlâkî davranışları tanıyabilmelerini,
14. Toplumdaki farklı dinî anlayış ve yaşayışların dinin özü ile ilgili olmayıp sosyal bir olgu olduğunu tanıyabilmelerini,
15. Başkalarının inanç ve yaşayışlarına hoşgörü ile yaklaşabilmelerini,
16. Toplum içersindeki sağlıksız dinî oluşumları ayırt edebilmelerini,
17. Fizikî ve toplumsal çevreyi koruma bilincine ulaşabilmelerini,

Ahlâkî açıdan

18. Ahlâkî değerleri bilen ve bunlara saygı duyan erdemli kişiler olabilmelerini,
19. Öğrenilen ahlâkî değerleri içselleştirebilmelerini,
20. İnanç ve ibadetlerin davranışları güzelleştirmedeki olumlu etkisini fark edebilmelerini,

Kültürel açıdan

21. Dinin kültürü oluşturan unsurlardan biri olduğunu kavrayabilmelerini,

22. Dinin, diğer kültür unsurları üzerindeki etkilerini fark edebilmelerini,
23. Doğru dinî bilgiler yardımıyla nesiller arası anlayış farklılıklarına sağlıklı bir şekilde yaklaşabilmelerini,

Evrensel açıdan

24. Evrensel değerlere kendi dinî bilgi ve bilinçleriyle katılmalarını,
25. Diğer dinleri temel özellikleriyle tanıyarak, bağlılarına hoşgörüyle yaklaşabilmelerini,
26. Çağdaş, evrensel insan değerlerin İslâm'ın özü ile örtüştüğünü fark etmelerini amaçlamaktadır.

IV. SINIF

ÖZEL AMAÇLAR

Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1. Günlük konuşmalarda kullanılan dinî kelime ve cümleleri fark eder.
2. Günlük konuşmalarda kullanılan dinî kelime ve cümlelerin yardımıyla dinin insan hayatında bir yeri olduğunu bilir.
3. Evde veya çevrede bulunan dinî sembolleri tanır.
4. Din ile ahlâk arasındaki ilişkiye günlük hayattan örnekler verir.
5. Peygamberin güzel söz ve davranışlarından örnekler verir.
6. Sübhaneke duasını ezbere okur ve anlamını söyler.
7. Sağlıklı olmak için temizliğin önemini fark eder.
8. Bedenini ve elbisesini temiz tutmanın önemini fark eder.
9. Çevresini temiz tutmanın gereğini kavrar.
10. Dinimizin temizliğe verdiği önemi kavrar.
11. Fatıha suresini ezbere okur ve anlamını söyler.
12. Dinin insanın aklını kullanmasını istediğine somut örnekler verir.
13. Dinin insanlar arası ilişkilerde güzel davranışlar öğütlediğini fark eder.
14. Çevreyi koruma bilinci geliştirmede dinin katkısını fark eder.
15. Çalışan ve Allah'a güvenen insanın başarabileceğine inanır.
16. Ailenin önemini fark eder.
17. Anne ve babanın çocuklarının iyiliğini istediğine inanır.
18. Anne ve babaya iyi davranmayı dinimizin örnek davranış olarak öğütlediğini fark eder.
19. Anne ve babaya iyi davranmanın önemini takdir eder.
20. Ailede anne, baba ve kardeşlere güven duymanın ve saygı göstermenin önemini fark eder.
21. Ailede herkesin birbirini anlaması gerektiğinin önemini fark eder.
22. Sevmenin ve sevilmenin önemli bir ihtiyaç olduğunu örneklerle açıklar.
23. Kendisini ve yaratılmışları sevmenin Tanrı'yı da sevmek olduğu düşüncesini örneklendirir.
24. Allah'ın çocukları çok sevdiğine inanır.
25. Yaşatmanın ve var etmenin bir sevgi işi olduğuna inanır.
26. İhlâs suresini ezbere okur ve anlamını söyler.
27. Sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasının bir ihtiyaç ve erdem olduğunu örneklerle açıklar.

28. Sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasında dinî ve millî bayramlarımızın işlevini kavrar.
29. İnsanları iyilikle anmaya, zor durumda olanlara yardıma, hastaları ziyaret etmeye istekli olur.
30. Hz.Muhammed'in doğduğu çevrenin bazı dinî ve sosyal özelliklerini sayar.
31. Hz. Muhammed'in doğumu ile ilgili önemli olayları açıklar.
32. Hz.Muhammed'in aile büyüklerinden bazılarını tanır.
33. Hz.Muhammed'in de diğer insanlar gibi bir yaşamı olduğunu fark eder.
34. Hz.Muhammed'in çocukluk ve gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarından örnekler verir.
35. Kevser suresini ezbere okur ve anlamını söyler.

ÜNİTELER

- ÜNİTE I. DİN VE AHLÂK HAKKINDA NELER BİLİYORUM?
- ÜNİTE II. TEMİZ OLMALIYIM
- ÜNİTE III. BEN VE DİN
- ÜNİTE IV. AİLEM VE DİN
- ÜNİTE V. YARATANI VE YARATTIKLARINI SEVERİM
- ÜNİTE VI. SEVINÇ VE ÜZÜNTÜLERİMİZİ PAYLAŞALIM
- ÜNİTE VII. HZ. MUHAMMED'İ TANIYALIM

ÜNİTE AÇILIMLARI

ÜNİTE I. DİN VE AHLÂK HAKKINDA NELER BİLİYORUM?

1. Günlük Konuşmalarımızda Din
 - 1.1. Bismillâhirrahmanirrahim
 - 1.2. Allah'a Şükür
 - 1.3. Günah, Sevap, Helâl ve Haram Kavramlarını Öğreniyorum
 - 1.4. Dilek ve Dualarımızda Dinî İfadeler
 - 1.5. Selâmlaşıyoruz
2. Evimizde, Çevremizde Bulunan Dinî Sembolleri Tanıyalım
3. Dinin Tanımını Öğrenelim
4. Dini Öğrenmenin Önemi
5. "Din Güzel Ahlâktır"
 - 5.1. Ahlâklı ve Ahlâksız İfadeleri Üzerinde Düşünelim
 - 5.2. Güzel Söz Söyleyelim
 - 5.3. Güzel Davranışlarda Bulunalım
6. Peygamberimiz, Söz ve Davranışları ile En Güzel Örnektir
7. Sübhaneke Duasını Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE II. TEMİZ OLMALIYIM

1. Bedenimi Temiz Tutarım
2. Elbiselerimi Temiz Tutarım
3. Çevremi Temiz Tutarım
4. Sağlığım İçin Temizlik Çok Önemlidir
5. Dinim Temiz Olmamı İstiyor: "Temizlik İmandandır"
6. Sözünde Durmak, Dürüst, Güvenilir Olmak da Temizliktir
7. Allah Temizlenenleri Sever

8. Temizliğin Önemi Üzerinde Konuşalım
9. Fatıha Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE III. BEN VE DİN

1. Ben Akıllı ve İnanan Bir Varlığım
2. Ben İnsanları Sever ve Saygı Duyarım
3. Din Dosdoğru Olmamı İster
4. Din İyi, Doğru ve Güzel Olanı Yapmamı İster
5. Din Çevremi Korumamı Öğütler
6. Çalışırım,Allah'ın Yardımına Güvenirim ve Başarıyorum

ÜNİTE IV. AİLEM VE DİN

1. Benim Bir Ailem Var
2. Ailem Bana Güven Veriyor
3. Anne-Babam Benim İyiliğimi İster
4. Dinimiz, Anne-Babamıza İyi Davranmamızı Öğütüyor
5. Kardeşlerimle İyi Geçinirim
6. Ailemizde Birbirimize Saygı Gösterir, Yardım Ederiz
7. Ailemizde Birbirimizi Anlamalıyız

ÜNİTE V. YARATANI VE YARATTIKLARINI SEVELİM

1. Sevmek ve Sevilmek Hepimizin İhtiyacıdır
2. Sevgi Allah'ın Bize Verdiği Bir Nimettir
3. Allah Yarattıklarını Sever
4. Evrendeki Her Şey Benim Gibi Özenle Yaratılmış
5. Allah, Çocukları Çok Sever
6. Kendimi Seviyorum, Yaratıcıyı da Seviyorum
7. Yaratılmışları Sevmekle Allah'ı Sevmiş Olurum
8. Sevelim, Sevilelim: Sevgi Karşılıklıdır
9. Yaratmak ve Yaşatmak Sevgi İşidir
10. İhlâs Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE VI. SEVINÇ VE ÜZÜNTÜLERİMİZİ PAYLAŞALIM

1. Paylaşmak Bir İhtiyaç ve Erdemdir
2. Sevinçlerimizi Paylaşalım
 - 2.1. Bayramlar Sevinçli Günlerimizdir

- 2.1.1. Dinî Bayramlarımız
 - 2.1.2. Millî Bayramlarımız
 - 2.2. Kandil Gecelerimizi Kutlarız
 - 2.3. Diğer Önemli Günlerimiz
 - 2.3.1. Cuma Günü Bütün Müslümanlar İçin Önemlidir
 - 2.3.2. Ramazan Ayını Sevinç ve Heyecanla Karşılarız
3. Üzüntülerimizi de Paylaşalım
 - 3.1. Hastaları Ziyaret Ederiz
 - 3.2. Geçmişlerimizi Anarız
 - 3.3. Zor Durumda Olanlara Yardım Ederiz

ÜNİTE VII. HZ.MUHAMMED'İ TANIYALIM

1. Hz. Muhammed'in Doğduğu Çevreyi Tanıyalım
2. Hz. Muhammed'in Aile Büyüklerini Tanıyalım
3. Hz. Muhammed'in Çocukluk ve Gençlik Yılları
 - 3.1. Çocukluk Hayatı
 - 3.2. Gençlik Hayatı
4. Hz. Muhammed'in Çocukluk ve Gençlik Yıllarındaki Erdemli Davranışlarını Öğrenelim
 - 4.1. Hz. Muhammed Aile Büyüklerini Sever ve Sayardı
 - 4.2. Hz. Muhammed Dürüst ve Güvenilirdi
 - 4.3. Hz. Muhammed Çalışmayı ve Yardımlaşmayı Severdi
 - 4.4. Hz. Muhammed Kötü Davranışlardan Kaçınırdı
 - 4.5. Hz. Muhammed Haksızlıklara Güzel Bir Tavrıyla Karşı Çıkardı
 - 4.6. Hz. Muhammed Arkadaşlarıyla İyi Geçinirdi
 - 4.7. Hz. Muhammed Doğayı ve Hayvanları Severdi
5. Kevser Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

**IV. SINIF
ÜNİTELERİ İLE İLGİLİ
ÖRNEK İŞLENİŞLER**

ÖRNEK İŞLENİŞ

1.ÜNİTE

Özel Amaç: Günlük konuşmalarda kullanılan dinî kelime ve cümleleri fark eder.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, "Din ve ahlâk hakkında bilgi sahibi olmanın önemini günlük konuşmalarımızda kullandığımız veya duyduğumuz dinî kelime ve cümleleri inceleyerek ortaya koyabiliriz." diyerek öğrencilerin konuya ilgi duymalarını sağlar. Bu amaçla aşağıdaki soruları öğrencilerin cevaplandırmasını ister:

1. Bismillâhırrahmanırrahim'in anlamı nedir?
2. Allah'a şükür ne demektir?
3. Günah, sevap, helâl ve haram denildiğinde ne anlıyorsunuz?
4. Niçin dua ederiz?
5. Niçin selâmlaşırız?

Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevapları tahtaya yazar. Öğrenciler tarafından verilen cevapları doğru ya da yanlış olarak değerlendirmez. Öğrencilerin günlük konuşmalarda kullanılan dinî kelime ve sözlerle ilgili neler bildiklerine dair düşüncelerini alır.

Dersi Sunma

Öğretmen, "Hepimiz birer kâğıt çıkararak üzerine günlük konuşmalarımızda kullandığımız veya duyduğumuz dinle ilgili kelime ve cümleleri alt alta yazalım." der. Yazma işlemi tamamlandıncâ çalışmanın ikinci aşamasına geçilir. Bu aşamada, sınıfın fizikî şartları, öğrencilerin oturuş düzeni ve sayıları göz önüne alınarak Grup 22 veya Grup 66 çalışma teknikleri uygulanabilir.

Grup 66 tekniği uygulanacaksa, önce öğrenciler sıralara üçerli olarak oturtulur. İki sıranın birlikte çalışması sağlanarak Grup 66 oluşturulur ve sıra numarası verilir. Her grup altı kişiden birini yazıcı olarak seçer.

Öğretmen gruplara nasıl çalışacaklarını şöyle anlatır: "Biraz önce tek tek yazdığımız dinî kelime ve cümleleri her grup, tahtaya çizeceğim çizelgeyi örnek olarak sınıflandıracak." (Öğretmen, programda yer alan 1.1.-1.5. alt başlıklarını esas alarak altı sütunluk bir çizelge örneğini tahtaya çizer. Altıncı sütun ilk beş sütuna girmeyen kelime ve cümlelere ayrılır. Ayrıca, öğretmenin böyle bir çizelgeyi önceden hazırlayıp sınıfta oluşturacağı grup sayısınca çoğaltması ve her gruba birer tane vermesi zaman kaybını önleyecektir. Öğrenciler hazır olan çizelgeleri doldururken öğretmen tahtaya çizebilir.) Bu işlemi tamamlayan öğretmen öğrencilere gruplandırmayı yapmalarını söyler. Eğer yeni teklifler olursa bunların da eklenebileceğini belirtir.

Gruplar yazma işlemini tamamlayınca birinci grup bulduklarını tahtadaki çizelgeye yazar. Diğer gruplar, sırasıyla farklı bulguları varsa bu çizelgeye ekler. En son olarak öğrencilerden yeni teklif olup olmadığı sorulur, varsa eklenir. Bundan sonra öğretmen içeriği de göz önünde bulundurarak ekleme teklifinde bulunur.

Öğretmen, her öğrencinin tahtadaki tabloyu bundan sonraki derslerde üzerinde çalışmak üzere düzgün bir şekilde defterine geçirmesini ister.

Kalan sürede öğretmen, öğrencilere yapmış oldukları çizelgeler üzerinde niçin ve nasıl çalışacaklarını açıklar ve yapacakları hazırlıkları söyler (Her bir gruba giren kelimelerin yazılışlarını, okunuşlarını, anlamlarını sözlüklerden bulmalarını, nasıl ve niçin kullandıklarını aile büyüklerinden veya komşulardan öğrenerek not etmelerini isteyebilir).

Not 1: Tahtaya yazılacak işlemler ve öğrencilerin yazmaları için varsa tepegöz, bilgisayar yansıtıcısı vb. kullanılır.)

Not 2: Öğretmen tahtadaki çizelgede yer alan altı sütunu üç ders saatine bölerek hazırlayabilir.

İkinci Kırk Dakika

Önceki derste yapılanlar kısaca özetlenerek bu dersimizde" Bismillâhırahmanırahim ve Allah'a Şükür konularında tespit ettiğimiz kelime ve cümleler üzerinde konuşacağız." şeklinde bir giriş yapılabilir.

Önce Bismillâhırahmanırahim ile ilgili sütun tahtaya yazılır (varsa yansıtılır) ve bir öğrenciye yüksek sesle okutulur. Okuma esnasında doğru okunuş vurgulanır. Daha sonra yazılanlar üzerinde öğrencilerin konuşması sağlanır. Konuşma için şu sorular esas alınır: Kelimenin yazılışı ve söylenişi nasıldır? Anlamı nedir? Kim, nerede, ne zaman hangi amaçla söylemektedir? Bu sözün alternatifleri var mıdır? Bunun için öğretmen bir yol seçerek öğrencilerden bir ikisinin sıradaki kelime veya söz üzerinde tespit ettiklerini alır; sonra sınıfta aynı konu üzerinde eklenmek istenen bulguları ifade ettirir. Yanlış bilgiler varsa, o kavram veya söz üzerinde tartışma açılır.

İkinci sütuna geçilir. Aynı veya benzer işlemler bu sütun için de uygulanır.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersi şu başlıklar altında özetler:

1. Bir işe başlarken Bismillâhırahmanırahim demenin dinimizin gereklerindedir.
2. Sahip olduğumuz her şey karşısında şükretmemiz gerekir.
3. Günah, sevap, helâl ve harama basit örnekler verir.
4. Selâmlaşma karşılıklı sevgi ve saygı açısından önemlidir.

NOT: Diğer dört sütundaki kelime ve sözler de takip eden derslerde benzer yaklaşımla veya üretilecek diğer aktif yöntem ve tekniklerle işlenebilir.

Değerlendirme

Öğretmen, dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için, öğrenciyi derse hazırlama aşamasında sorduğu ve tahtaya yazdığı sorulardan bazılarını öğrencilerin tekrar cevaplamalarını ister. Öğrencilerin cevaplarını değerlendirir; eksik olanları tamamlar, yanlış olanlarını da düzeltir.

Gelecek Derse Hazırlık

Dersin sonunda öğrencilere; "İşlediğimiz iki sütundaki kelime ve cümleler için bu dersi işlemeden önceki ile sonraki bilgi farklarını aşağıdaki çizelgeye uygun olarak hazırlayınız." diyerek ödev verebilir.

Örnek Çizelge

Kelime/cümle: Yeni öğrendim/biliyordum Eski bildiğim ile yeni öğrendiğim arasındaki fark

1.	1.
2.	2.
3	3.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Günlük konuşmalarımızda din ile ilgili kullandığımız veya duyduğunuz beş kelime ve iki cümle yazınız.
2. Birinci sorudaki cümlelerin anlamlarını yazınız.
3. Yazdığımız kelime ve cümlelerin nerede ve niçin kullanıldıklarını yazınız.
4. Yazdığımız beş kelimeyi cümle içinde kullanınız.
5. Günlük konuşmalarda kullandığımız dinî kelime ve cümlelerden örnekler vererek dinin hayatımızdaki yerini anlatınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

2.ÜNİTE

Özel Amaç: Dinimizin temizliğine verdiği önemi kavrar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, öğrencileri derse hazırlamak, konuya ilgi uyandırmak için “Temizlik deyince ne anlıyorsunuz ?” sorusunu sorar. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapları tahtaya yazar. Öğrenciler tarafından verilen cevaplardaki temizlikle ilgili kurallara uymanın neden önemli olduğunu onların da düşüncelerini alarak açıklar. Böylece öğretmen, öğrencilerin temizlikle ilgili neler bildiklerini, toplum bireylerinin temizlik kurallarına niçin uymaları gerektiğine dair düşüncelerini alır. “Bu dersimizde İslâma göre iyi bir insanın uyması gereken temizlik kurallarının neler olduğunu öğreneceğiz.” diyerek konuyu işlemeye başlar.

Dersi Sunma

Öğretmen, temizliğin anlamını, temizlik çeşitlerini anlattıktan sonra, İslâmın temizlik dini olduğunu ve temel amaçlarından birinin temizlik kurallarına uyan kişilerden oluşan temiz bir toplum oluşturmak olduğunu, Kur’an-ı Kerim ayetlerinden ve Hz.Peygamber’in sözlerinden örnekler vererek açıklar. Konuyla ilgili şu ayet ve hadisleri örnek olarak tahtaya yazar:

“Elbiseni temizle, pisliklerden uzak dur.” (Müddesir 74/4-5.)

“... Allah sizi iyice temizlemek ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister.” (Mâide 5/6.)

“Allah temiz olanları sever.” (Tevbe 9/108.)

“Onu (Nefsini) temizleyen muhakkak ki kurtuluşa ermiştir.” (Şems 91/9)

“Beden ve ruh temizliği imanın yarısıdır.” (İbni Hambel: Müsnet, 1,123;4,260.)

“Kalbini iyilik yaparak temizle.” (İbn Mâce: Sünen, 1,5.)

Daha sonra öğretmen, tahtaya yazdığı temizlikle ilgili ayetler ve hadisler üzerinde öğrencilerle konuşarak İslâmın temizlik ile ilgili ilkelerini dersin başında öğrencilerin verdikleri cevapların yanına yazar.

Daha sonra, temizlikle ilgili olarak yazdığı örnek ayet ve hadislerden de yararlanarak temizliğin imanın gereklerinden olduğunu, dolayısıyla inançlı olmanın temiz olmayı gerektirdiğini, insanın kalbini, elbisesini, bedenini ve çevresini temiz tutmasının iyi bir insan olmak için gerekli olduğunu açıklar. Ahlâkî temizlik kurallarından da bahsederek İslâm dininin hem ahlâk hem de çevre temizliğine önem verdiğini ve temiz bir toplum oluşturmayı hedeflediğini vurgular. Bu konuda öğrencilerin de düşüncelerini alarak belli başlı temizlik kurallarını tespit eder ve bu kurallara uymanın kişiye kazandıracaklarını anlatır.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersi şu başlıklar altında özetleyebilir:

1. Dinimiz temizliğe büyük önem vermiş olup Müslümanların temizliğe gerekli özeni göstermelerini öğütlemektedir.

2. Kur'an-ı Kerim ve Hz.Peygamber'in hadislerinde temizliğe büyük önem verilmiştir.
3. Temizlik kurallarına uyan insanlar toplumda sevilirler.
4. Temiz birey ve temiz toplum oluşturmak İslâm dininin en önemli hedefleri arasındadır.

Değerlendirme

Öğretmen, temizlikle ilgili olarak verilmek istenilenlerin öğrenciler tarafından yeterli düzeyde öğrenilip öğrenilmediğini belirlemek amacıyla, öğrencilerin dersin başında temizlikle ilgili sorulara verdikleri cevaplarla, dersin işlenişi sırasında ortaya konulan temizlik kurallarını karşılaştırır. Öğrencilerin başlangıçta söylemedikleri temizlik kuralları öğretmen tarafından vurgulanır, varsa yanlış anlaşılmaya sebep olacak açıklamaları düzeltilir. İslâmın ortaya koyduğu temizlik anlayışıyla ulaşmak istediği esas amacın temiz bir kişilik ve temiz bir toplum oluşturmak olduğuna dikkat çekilir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönettikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Temizlik ne demektir?
2. Ruh temizliği denildiğinde ne anlıyorsunuz?
3. Bedenimizi temiz tutmak için neler yapmalıyız?
4. Temizliğe niçin önem vermeliyiz?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

4.ÜNİTE

Dersin Adı	: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi
Sınıf	: 4
Ünite	: IV. Ailem ve Din
Konu	: Dinimiz Anne Babamıza İyi Davranmamızı Öğütlüyor
Süre	: 80 dk.
Kaynaklar	: Ders kitabı, Kur'an-ı Kerim Meâli

Amaç: Anne ve babaya iyi davranmayı dinimizin örnek davranış olarak öğütlediğinfark eder.

Davranışlar:

1. Anne ve babaya iyi davranmayla ilgili en az bir ayet ve bir hadis söyler/yazar.
2. Anne ve babaya iyi davranmanın dünya ve ahirette ne gibi faydaları olduğunu sıralar.
3. Anne ve babaya kötü davranmanın ve saygı göstermemenin olumsuz sonuçlarını sıralar.
4. Anne babamıza niçin iyi davranmamız gerektiğini gerekçeleriyle birlikte belirtir.

Amaç: Anne babaya iyi davranmanın önemini takdir eder.

Davranışlar:

1. Anne babaya iyi davranmanın önemi üzerinde yeri ve zamanı geldikçe konuşmalar yapar.
2. Okul gazetesine konuyla ilgili yazılar yazar/resim yapar.
3. Anne ve babasının isteklerini isteyerek yerine getirir.
4. Anne, baba ve diğer büyüklere karşı çevresinde gördüğü olumsuz davranışları eleştirir.
5. Konuyla ilgili yayınları okuyarak arkadaşlarına okumaları için tavsiye eder.
6. Öğretmenlerine ve diğer büyüklerine karşı saygılı olur.

DERSE GİRİŞ

Dikkat Çekme: Öğretmen, “Bugün gazetede şöyle bir yazı okudum; “Yaşlı bir kadın dövülerek hastanelik edilmiş. Kadının üç çocuğu varmış. Hiç birisi annesine bakmak istemiyormuş. Kadın çaresizlik içinde kendisini huzurevine kabul etmeleri için yetkililerden yardım istiyordu...” diyerek öğrencilerin dikkatlerini konuya çeker. Sonra “Siz anne babanıza bakmak durumunda olsaydınız ne yapardınız...” Çevrenizde bu tür olaylarla karşılaştınız mı?” vb. sorularla tartışma ortamı açılmasını sağlar.

DERSİ SUNMA

Öğretmen, “Bu konuyla ilgili olarak; İsra/23-24, Nisa/36, Bakara/83, Lokman/14 ayetlerin ilgili bölümlerini ve ‘Büyük günahlar Allah’a ortak koşmak, anne-babaya asi olmak, haksız yere insan öldürmek ve yalan yere yemin etmektir.’ (Riyazu’s-Salih’in, I-369) vb. hadislerden örnekleri ve aşağıdaki sorulara alınacak cevapların önemli bölümlerini tahtaya yazar.

1. Anne ve babamız bizim için neler yapıyor? (Eğer cevap gelmiyorsa, çocuğunu besleyen bir anne veya işe giden bir baba resmi gösterilerek ip ucu verilir.)
2. Anne babamıza ve diğer büyüklere (öğretmen büyük anne, dede vs.) karşı görevlerimiz nelerdir? (Yaşlı bir kadına otobüste yer veren bir çocuk, öğretmene yardım eden bir öğrenci, anne veya babasına çiçek veren bir çocuk resimleri gösterilebilir.)
3. Anne veya babaya kötü davranmanın sonuçları neler olabilir?
4. Anne ve babanızın bu güne kadar size yaptıklarına karşı teşekkürünüzü ifade edecek bir hediye almanız istenseydi, onlara ne alırdınız?”

Ara Özet: Öğretmen,

Anne ve babaya karşı yapılan tüm iyiliklerin Allah katında bir değeri olduğu ve yapılacak işlerde onların onayının alınmasının aile bütünlüğü açısından önemli olduğu şeklinde yapacağı saptamalar ile ara özet yapar.

SONUÇ BÖLÜMÜ

Son Özet Öğretmen konuyu; Allah’ın rızasını, hoşnutluğunu ve sevgisini kazanmanın bir yolu da anne ve baba ya karşı saygılı olma ve onlara iyi davranmadır. Onlara saygılı olup iyi davranmakla hayır duaları alınmış olur. Anne ve babaya gösterdiğimiz saygı ve sevgiyi diğer büyüklere karşı da göstermemiz bizim örnek bir kişi olarak toplum tarafından sevilmemizi sağlayacaktır.” şeklinde özetler.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Anne ve babaya iyi davranmayı öğütleyen bir ayet meâli söyleyiniz.
2. Anne ve babaya karşı niçin saygılı olmamız gerektiğini gerekçeleriyle beraber açıklayınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

6. ÜNİTE

Özel Amaç: Sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasının bir ihtiyaç ve erdem olduğunu örneklerle açıklar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, öğrenciyi derse hazırlamak ve ilgi uyandırmak için “Hangi durumlarda sevinç ve üzüntü duyarsınız, sevinç ve üzüntümüzü kimlerle, nasıl paylaşıyoruz?” şeklinde bir soru sorabilir. Öğrencilerin bu soruya verdiği cevapları tahtaya yazar. Öğrencilerden gelen cevapları da dikkate alarak sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasının niçin önemli olduğunu sorar. Böylece öğretmen, onların sevinç ve üzüntüden ne anladıklarına, sevinç ve üzüntünün paylaşılmasıyla ilgili ne düşündüklerine dair görüşlerini öğrenir. Onların önemli günlerle ilgili bazı hatıralarını anlatmalarını isteyebilir. “Bu dersimizde sevinç ve üzüntülerimizi paylaşmanın önemi ve bunun nasıl sağlanacağını öğreneceğiz.” gibi bir cümleyle konuya geçer.

Dersi Sunma

Öğretmen, İslâmın toplumsal beraberliğe verdiği önem ve toplumda yerleştirmek istediği kardeşlik bilinci üzerinde durduktan sonra, İslâmın temel amaçlarından birinin de bireyleri birbiriyle kaynaşmış, sevinç ve üzüntülerin birlikte paylaşıldığı sağlam bir toplum oluşturmak olduğunu, Kur’an ayetleri ve hadislerden de yararlanarak açıklar. Sevinçlerin paylaşılarak artacağı, üzüntülerin ise paylaşılarak azalacağı gerçeğini öğrencilere kavratmaya çalışır. Dostluk, kardeşlik, yardımlaşma vs. ile ilgili bazı ayetleri yazarak açıklayabilir. Bu konuyla ilgili şu ayetler örnek olarak verilebilir:

“Allah müminlerin dostudur.” (Al-i İmran 3/68.)

“İyilikle kötülük bir olmaz. Sen kötülüğü iyilikle defet. O zaman seninle kendisi arasında düşmanlık olan kimse sanki candan bir dost gibi oluverir.” (Fussilet 41/ 34.)

“Müminler ancak kardeştir. O hâlde kardeşlerinizin arasını düzeltiniz...” (Hucurat 49/ 10.)

“Hepiniz toptan Allah’ın ipine sarılın, parçalanıp ayrılmayın...” (Al-i İmran 3/ 103.)

Öğretmen, toplumda sevinç ve üzüntülerin paylaşılması için neler yapılması gerektiği üzerinde durur; öğrencilerin sevinç ve üzüntülü bir durumu zihinlerinde tasarlayarak bu duruma uygun olarak sevinç ve üzüntülerini bildiren birer kartpostal yazmalarını ister. Yeteri sayıda öğrenciye söz hakkı vererek yazılanları okutur. Düşünülen mesajın gerçekten verilip verilemediği üzerinde tartışılır.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersi şu başlıklar çerçevesinde özetleyebilir:

1. Sevinç ve üzüntülü olduğumuz anları sayar.
2. Sevinç ve üzüntüleri paylaşmanın iyi bir insan ve iyi bir Müslüman olmak için gerekli olduğunu öğrencilere kavratır.
3. Toplumda sevinç ve üzüntülerin paylaşılması için neler yapmamız gerektiği üzerinde durur.

Değerlendirme

Öğretmen, derste anlattıklarının öğrenciler tarafından öğrenilip öğrenilmediğini ölçmek amacıyla, öğrencilerin dersin başında verdikleri cevaplarla dersin işleniş sırasında ortaya konulan düşünceleri karşılaştırır. Öğrencilerin başlangıçta konuyla ilgili söylemedikleri yönleri vurgular; varsa yanlış düşünceleri düzeltir. İslâmın birlik ve beraberliğe, kardeşliğin bir gereği olarak sevinç ve üzüntülerin paylaşılmasına verdiği önem bir kez daha vurgulanır. Konunun öğrenciler tarafından kavrandığı ve dersin hedefine ulaştığını anladığında dersi bitirir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Sevinç ve üzüntülerimizi niçin paylaşıyoruz?
2. Sevinç ve üzüntülerimizi paylaşmak için neler yapmalıyız?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

7. ÜNİTE

ÖZEL AMAÇ: Hz. Muhammed'in doğumu ile ilgili önemli olayları açıklar.

SÜRE: Bir ders saati

ARAÇ-GEREÇ: Video, televizyon, tepegöz, slâyt vb.

ÖĞRENCİYİ DERSE HAZIRLAMA

Konu Hz.Muhammed'in doğumu olduğu için böyle bir konuya öğrencilerin kendi tecrübe ve meraklarından hareketle girilebilir. Bunun için öğrencilere doğum tarihlerini hatırlayıp hatırlamadıkları, dersin işlendiği gün ya da hafta içerisinde doğum gününü kutlayan olup olmadığına dair sorular yöneltilir; örnekleme yöntemiyle cevaplar alınır.

Bundan sonra öğrencilere, büyüklerimizin ne zaman dünyaya geldiklerini merak edip etmedikleri sorusu yöneltilir. "Büyüklerimiz" deyince kimleri anlayabileceğimiz üzerinde durulur. Bu bağlamda;

Aile büyüklerimiz

Devlet büyüklerimiz

Din büyüklerimiz ifadeleri sıralanır. Din büyüklerimiz derken de bunların başında Hz.Muhammed'in geldiği hatırlatılır ve bu büyüğümüzün doğumuyla ilgili temel bilgilerin öğrenileceği belirtilir.

DERSİ SUNMA

Asıl konuya dikkati daha da artırmak için, öğretmen, Süleyman Çelebi'nin Mevlid'inden Hz.Muhammed'in doğumunu anlatan kısmını kitaptan okur; öğrencilere bunun ne olduğunu sorar. Muhtemelen öğrencilerin büyük bir bölümü "Mevlit" cevabını verecektir. Öğrencilere "mevlit" in anlamını sorar. Doğru cevabı bulmaları için dinledikleri kısımdaki sözler üzerinde düşünmelerini ister. Sonra gelecek cevapları da dikkate alarak "mevlit" kavramının "Hz.Peygamber'in doğum zamanı" anlamına geldiği, bazı önemli dinî gün ve gecelerde okunan mevlitlerin bu olaydan kaynaklandığını açıklar.

Bu bilgiden hareketle öğretmen, Hz.Muhammed'in doğumu ile ilgili temel bilgileri (babasının ölmeden önce vefat ettiği, dolayısıyla yetim doğduğu, bu doğum olayının 570/571 yılında gerçekleştiği, doğum olayının aile içinde büyük bir sevinç meydana getirdiği, bu vesileyle şiirler söylendiği, kurban kesildiği, komşulara yemek ikram edildiği) anlatır.

Bundan sonra Hz.Muhammed'e "Muhammed" adının verilmesi üzerinde durulur. Bu adın "övülen, beğenilen, herkesin sevgi ve saygısını kazanan kimse" anlamlarına geldiği açıklaması yapılır. Sonra kültürümüzde Muhammed adının yansımaları konusunda öğrencinin bilgisi yoklanır. Ardından Mehmet, Mehmetçik... isim ve kavramları örnek olarak tahtaya yazılıp gösterilir. Bu arada kültürümüzde Hz.Peygamber'e beslenen derin saygıdan ötürü Muhammed adının kişiler için kullanılırken genellikle Mehmet (köylerde Memet ve Mehemmet) şeklinde,

Hız.Peygamber için ise mutlaka “Hazret-i” tamlamasıyla Hız.Muhammed Şeklinde kullanıldığı vurgulanır. Őlkemizde Mehmet isminin çok kullanılması Hız.Muhammed’e beslenen derin sevgiden kaynaklandığına dikkat çekilir.

Hız.Muhammed’in baŐka isimlerinin de bulunduğu bunlar arasında en fazla bilinenlerin Ahmed, Mahmūd ve Mustafa olduğu aŐıklanır; bu arada Ahmed ismi ile Saf suresinin 61.ayeti arasındaki iliŐkiye dikkat çekilir.

Őđretmen, kŐltŐrŐmŐzde Hız.Muhammed’in doğumu Őncesi ve sonrasında bir takım olayların meydana geldiğine dair çeşitli anlatımlar bulunduğuna (doğum esnasında bir ıŐıđın ortaya çıktığı ve çok uzak mesafeleri aydınlattığı, İıan’da devlet sarayının yıkıldığı, Hız.Muhammed’in sŐnnetli ve parmağıyla tevhid iŐareti yaparak doğduğu, secdeye kapandığı, adının Tevrat ve İncillerde bulunarak koyulduğu vb.) dikkat çekerek. Bunların tarihî gerŐekleri yansıtmadığını vurgulayarak peygamber sevgisindeki taŐkınlıktan dolayı sonraki dŐnemlerde Őretildiđini söyler.

Son olarak Hız.Muhammed’in doğumunun, onun insanlık için yaptığı hizmetlerden dolayı Önemli olduğu, bu sebeple “mevlit” kutlamalarının onu daha yakından tanımaya, insanlık için yaptığı hizmetleri Őđrenmeye ve gŐzel davranışlarını Örnek alarak uygulamaya koymamıza (tebrikleŐmek, akraba ve hasta ziyaretinde bulunmak, yoksullara yardım etmek... vb.) fırsat oluŐturması gerektiğini belirtir.

DEĞERLENDİRME

1. Őđretmen, Hız.Muhammed’in doğumu ile ilgili temel bilgileri Őđrencilere ana hatlarıyla bir kez daha tekrar eder.
2. Hız.Muhammed’in doğumu olayının ve Muhammed adının kŐltŐrŐmŐzdeki yansımaları Őzerinde konuyu Özetler.
3. Hız.Muhammed’in doğumunun ne Şekilde kutlanması gerektiğini bir kez daha tekrarlar.

Sonra Şu sorularla Őđrencileri değerlendirir:

1. Hız. Muhammed ne zaman ve nerede dŐnyaya geldi?
2. Hız.Muhammed doğduğunda bakımını kim Őstlendi?
3. Hız.Muhammed için en çok kullanılan isimler hangileridir?
4. Hız.Muhammed’in doğumunu nasıl kutlamalıyız?

V. SINIF

ÖZEL AMAÇLAR

Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1. Evrenin bir yaratıcısı olduğunun farkında olur.
2. Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şahadet getirerek anlamlarını söyler.
3. Allah'ın insana yakın olduğuna inanır.
4. Duanın, kendi kelimeleriyle kendi iç dünyasını yüce Tanrı'ya açmanın bir yolu olduğunu fark eder.
5. Yüce Tanrı'nın duaları işittiğine ve duaları kabul ettiğine inanır.
6. Dua etmenin her zaman ve her yerde mümkün olduğunu fark eder.
7. Programda yer alan duaları ezberden okur.
8. Dua etmenin yüce Tanrı'ya, insanlara ve bütün varlıklara karşı sevgi ve yakınlık kazandırdığını kavrar.
9. Tahiyat duasını ezbere okur ve anlamını söyler.
10. Güzel eylemlerimizin hepsinin ibadet olduğunun farkına varır ve bunlara günlük hayattan örnekler verir.
11. İbadetlerle ilgili kavramları tanımlar.
12. Caminin bölümlerini ve görevlilerini tanır.
13. Caminin insanları bir araya getirici, birlik beraberliği ve sosyal barışı sağlayıcı işlevlerinin farkında olur.
14. Camiyi temiz tutmanın topluma saygı demek olduğunu fark eder.
15. Dürüst çalışmanın ve üretmenin ibadet olduğuna inanır.
16. İbadetlerin davranışlarımızı güzelleştirmesi gerektiğinin farkına varır.
17. Rabbena dualarını ezbere okur ve anlamlarını söyler.
18. Ramazan ayının önemini kavrar.
19. Kur'an-ı Kerim'in ramazan ayında indirildiğini belirtir.
20. Ramazan ayı ve oruç ibadeti ile ilgili temel kavramları tanımlar.
21. Orucu bozan durumları sayar.
22. Oruç ibadetinin kişiye ve topluma kazandırdıklarını kavrar.
23. Arkadaşları ile ilişkilerinde saygılı, dürüst ve paylaşımcı olmanın dinin istediği davranışlar olduğunun farkında olur.
24. Başkaları ile birlikte kullandığı ortamları temiz tutmanın dinin gereği olduğunun farkında olur.
25. Toplumsal hayatta başkalarına karşı saygılı davranışlar geliştirmesi gerektiğine inanır.
26. Davranışlarıyla küçüklerine örnek olabileceğinin bilincinde olur.

27. Gerektiğinde özür dilemenin bir erdem olduğunun bilincinde olur ve yapar.
28. Hatasından dönme konusunda kendisini eğitmesi gerektiğinin farkında olur.
29. Trafik kurallarına uymayı dinimizin öğütleriyle ilişkilendirir.
30. Yoksullara ve güçsüzlere yardım alışkanlığı geliştirir.
31. Engelliler ile güzel iletişim kurmanın yollarını arar.
32. Asr suresi'ni ezberden okur ve anlamını söyler.
32. Yüce Allah'ın mesajlarını insanlara peygamberler aracılığı ile gönderdiğini açıklar.
33. Peygamberlerin mesajlarının aynı amaca yönelik olduğunu fark eder.
34. Peygamberlerin insanlardan seçilmesinin nedenlerini açıklar.
35. Peygamberlerin niteliklerini sayar.
36. Hz.Muhammed'in ev halkını tanır.
37. Hz. Muhammed'in aile içerisinde sevgi, hoşgörü ve dayanışmaya verdiği önemi örneklerle açıklar.
38. Hz. Muhammed'in akraba ziyaretine verdiği önemini açıklar.
39. Hz. Muhammed'in aile içerisinde israftan kaçınma konusundaki duyarlılığının farkında olur.
40. Salli ve Barik dualarını ezberden okur ve anlamlarını söyler.

ÜNİTELER

ÜNİTE I. ALLAH'A İNANIYORUM

ÜNİTE II. DUA EDİYORUM

ÜNİTE III. İBADET KONUSUNDA BİLGİLENELİM

ÜNİTE IV. RAMAZAN AYI VE ORUÇ

ÜNİTE V. TOPLUMSAL GÖREVLERİMİZ VE DİN

ÜNİTE VI. PEYGAMBERLERİ TANIYALIM

ÜNİTE VII. HZ.MUHAMMED VE AİLE HAYATI

ÜNİTE AÇILIMLARI

ÜNİTE I. ALLAH'A İNANIYORUM

- 1- Evrende Bir Düzen Vardır
- 2- Beni, Ailemi ve Her Şeyi Yaratan Allah'tır
- 3- Allah'ın Eşi ve Benzeri Yoktur
- 4- Allah Her Şeyi İşitir, Bilir ve Görür
- 5- Allah'ın Her Şeye Gücü Yeter
- 6- Allah Bizimle Beraberdır
- 7- "Kelime-i Tevhid" ve "Kelime-i Şehadet"i Öğreniyorum

ÜNİTE II. DUA EDİYORUM

- 1- Duam Dileğimdir
- 2- Yüce Tanrı Beni İşitir ve Dualarımı Kabul Eder
- 3- Dua Etmem Sevgi ve Yakınlık Üretir
- 4- Her Zaman Dua Edebilirim
 - 4.1. Sevinçli Anlarımda Dua
 - 4.2. Üzüntülü Anlarımda Dua
- 5- Günlük Dualarım
- 6- Kur'an'dan ve Peygamberimiz'den Dua Örnekleri
- 7- Tahiyat Duasını Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE III. İBADET KONUSUNDA BİLGİLENELİM

- 1- İbadet Nedir?
- 2- İbadetlerle İlgili Kavramları Öğreniyoruz (Farz, Vacib, Sünnet)
- 3- Niçin İbadet Ediyoruz?
- 4- Her Zaman ve Her Yerde İbadet Edebiliriz
- 5- Camiyi Tanıyalım
- 6- Başlıca İbadetlerimiz
 - 6.1. Namaz
 - 6.2. Oruç
 - 6.3. Hac
 - 6.4. Zekât
- 7- Her Güzel İş (Amel-i Salih) İbadettir
- 8- Dürüst Çalışmak da İbadettir.
- 9- İbadetler Davranışlarımızı Güzelleştirir
- 10-Rabbena Dualarını Ezberleyelim ve Anlamalarını Öğrenelim

ÜNİTE IV. RAMAZAN AYI VE ORUÇ

- 1- Ramazan Ayının Önemi
 - 1.1. Kur'an Ramazan Ayında İndirilmiştir
 - 1.2. Ramazan Oruç Ayıdır
- 2- Oruç Nedir?
- 3- Ramazan Ayı ve Oruçla ilgili Kavramlar
 - 3.1. Sahur, İmsak ve İftar
 - 3.2. İftar Duası ve Anlamı
 - 3.3. Mukabele
 - 3.4. Teravih namazı
- 4- Oruç Tutarken Nelere Dikkat Etmeliyiz?
- 5- Orucu Bozan Durumlar
- 6- Oruç İbadetinin Kişiyeye ve Topluma Kazandırdıkları
 - 6.1. Oruç İrademizi Güçlendirir
 - 6.2. Oruç Davranışlarımızı Güzelleştirir
 - 6.3. Oruç Toplumda Yardımlaşma ve Dayanışmayı Artırır
- 7- Ramazan Ayı Sonunda Bayram Yaparız

ÜNİTE V. TOPLUMSAL GÖREVLERİMİZ VE DİN

- 1- Yakınlarımı Sever, Sayar ve Yardımlarına Koşarım
- 2- Arkadaşlarımla İlişkilerim
 - 2.1. Arkadaşlarıma Saygılı ve Hakça Davranırım
 - 2.2. Arkadaşlarımla Fikirlerini Sabırla Dinlerim
 - 2.3. Arkadaşlarımla Paylaşmayı Severim
- 3- Toplumsal Mekânları Başkalarının da Kullandığını Biliyorum
 - 3.1. Okulumu Temiz ve Düzenli Tutarım
 - 3.2. Camimi Düzenli ve Temiz Tutarım
 - 3.3. Bütün İnsanlara Açık Olan Mekânları Temiz Tutarım
- 4- Toplumsal Hayatın Kurallarına Uyarım
 - 4.1. Toplumsal Hayatta İsteklerimi Kibar İfadelerle Belirtirim
 - 4.2. Büyüklerime Saygılı Davranırım
 - 4.3. Küçüklerime İyi Örnek Olurum ve Onları Korurum
 - 4.4. Gerektiğinde Özür Dilemesini Bilirim
 - 4.5. Trafik Kurallarına Uyar Başkalarının Haklarını Çiğnemem
- 5- Komşularımızla İlişkilerim
 - 5.1. Çevremizde Başka Ailelerin de Yaşadıklarını Unutmam
 - 5.2. Gerektiğinde Komşularımızın Yardımına Koşarım
- 6- Yoksulları ve Zayıfları Gözetir, Onlara Yardım Ederim
- 7- Özürlülere Sevgi ile Bakar, Sıkıntılarını Paylaşıyorum
- 8- Asr Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE VI. PEYGAMBERLERİ TANIYALIM

- 1-Allah Mesajlarını İnsanlara Peygamberler Aracılığı İle Göndermiştir
- 2-Peygamberlerin Gönderilmesi Allah'ın İnsanlara Bir Yardımıdır
- 3-Peygamberlere Gelen Mesajlar Aynı Amaca Yöneliktir
- 4-Peygamberlerin İnsanlardan Seçilmesinin Nedenleri
- 5-Peygamberlerin Nitelikleri
 - 5.1.Doğru Olmak
 - 5.2.Güvenilir Olmak

5.3.Akıllı ve Zeki Olmak

5.4.Allah'tan Aldığı Mesajları Olduğu Gibi İnsanlara Bildirmek

6-Kur'an'da Adı Geçen Peygamberler

ÜNİTE VII. HZ.MUHAMMED VE AİLE HAYATI

1- Hz.Muhammed'in Ailesi İçindeki Örnek Davranışları

1.1. Hz.Muhammed Aile Bireylerini Çok Severdi

1.2. Hz.Muhammed Ev İşlerine Yardımcı Olurdu

1.3. Hz.Muhammed Aile Bireyleriyle Şakalaşırđı

1.4. Hz.Muhammed Aile Bireyleri Arasında Ayırım Yapmazdı

1.5. Hz.Muhammed Aile Bireylerinin Görüşlerine Değer Verirdi

1.6. Hz.Muhammed Akrabayı Ziyaret Ederdi

2- Hz.Muhammed'in Ailesinin Seçkin Özellikleri

2.1. Hz.Muhammed'in Ailesinde Sevinçler ve Sıkıntılar Paylaşılırdı

2.2. Hz.Muhammed'in Ailesinde Misafire Cömert Davranılırdı

2.3. Hz.Muhammed'in Ailesinde İsrraftan Kaçınılırdı

2.4. Hz.Muhammed'in Ailesinde Aile Bireyleri Birbirine Danışırđı

2.5. Hz.Muhammed'in Ailesinde Komşuluk İlişkilerine Önem Verilirdi

2.6. Hz.Muhammed'in Ailesinde Öksüzler ve Yoksullar Gözetilirdi

3- Salavat Dualarını Ezberleyelim ve Anlamalarını Öğrenelim

**V. SINIF
ÜNİTELERİ İLE İLGİLİ
ÖRNEK İŞLENİŞLER**

ÖRNEK İŞLENİŞ

2. ÜNİTE

Özel Amaç: Dua etmenin yüce Tanrıya, insanlara ve bütün varlıklara karşı sevgi ve yakınlık kazandırdığını kavrar.

Derse Hazırlık

Dua, yaratılmış insanın bütün benliği ile Yüce Yaratan'a yönelerek ondan istek ve dilekte bulunması demektir. Dolayısıyla dua eden insan, Yüce Tanrı'ya seslenmekte, ondan istemekte ve ondan talep etmektedir.

İnsan, hâlini (iç dünyasını) kendi gibi bir insana açıkça açamaz. Bu bakımdan dua, Yüce Tanrı'yla bir diyalogdur. Bu diyalogda insan, son derece özel bir iletişim gerçekleştirmektedir. Bu iletişim iki yönlüdür. Yani bir veriş alış vardır. Sınırlı, sonlu bir varlık olan insan, sınırsız ve sonsuz kudret sahibi Yüce Tanrı'ya hâlini, isteklerini sunmakta, o da bu iletimi işitmekte ve kabul etmektedir. Onun bu iletimle ilgilenmemesi gibi bir durum söz konusu değildir. Bu hususa Kutsal Kitabımız şöyle tanıklık eder:

“ De ki:

“Duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin!” (25/Furkan 77)

“ Kullarım sana beni sorduklarında onlara çok yakın olduğumu söyle. Bana dua ettiğinde dua edenin dileğine karşılık veririm. Dua ettiklerinde benden dualarının kabul edilmesini istesinler. Ve bana iman etsinler. Umulur ki onlar, (imanları ve duaları sebebiyle) doğru yola ulaşırlar.” (2/Bakara 186)

(Bu ayetin iniş sebebi, Peygamberimizin bazı arkadaşlarının(sahabilerin) Hz.Peygamber'e şöyle demiş olmalarıdır: “Ey Sevgili Peygamberimiz! Rabbimiz bize yakın ise hafif sesle yahut gizlice dua edelim. Eğer uzak ise yüksek sesle dua edelim.”)

Bu ayetlerin bir yorumuna göre, duada Allah ile insan arasında bir varlık yoktur. Yani her şeyi yaratan Yüce Tanrı, yaratılmış insana Yüce Zatı ile çok köklü bir iletişim kurarak kendine hitap etme imkânı başlatmaktadır. Bu sebeple dua, insan olma makamlarının en önemlisidir. Duanın, tamamen sevgi ve yakınlık temeli üzerine kurulduğunun bundan daha somut delili olabilir mi?

O hâlde dua eden kişi, içinde bulunduğu manevî ortamın etkisiyle, bir şey için veya sadece Yüce Tanrı'nın rızası için Yüce Tanrı'ya yönelmektedir. Böylece dua, Tanrı bilincini daha da canlı ve devamlı hâle getirmektedir. Ayrıca dua, problemleri akılcı bir şekilde çözmek ve hayatı daha mutlu kılmak için gerekli olan zihin duruluğu, moral, güç, sağ duyu ve ön görü yeteneklerini geliştirmekte ve güçlendirmektedir. Bu yolla insan, ahlâkî bir hayat için gerekli duyarlık ve özgeciliğe ulaşmaktadır.

Sonuçta dua eden insan, Allah'ın üstün gücünü, sonsuz zenginliğini, insana verdiği değeri duyarak ve Ona olan ihtiyacını yürekte hissederek yüce Allah'a sevgisini ve saygısını somutlaştırmış olmaktadır.

Bu ise yüce Allah'a yakınlaşmak demektir. Bu sebeple Hz.Peygamber şöyle buyurmuştur:

“ Dua ibadetin özüdür”

İşte dua bu şekilde insana, Yüce Tanrı'ya olan inancını, sevgi ve yakınlık üreterek sürekli geliştirme ve iç dünyasını zenginleştirme imkânı verir. Bu da insanı, sevmeyi başarmak ve saygı göstermeyi öğrenmek yolunda, uyumlu, yapıcı bir eleman olarak topluma katar. Bu hususu Hz.Peygamber şöyle ifade etmiştir:

“Her kim orada hazır olmayan kardeşi için dua ederse, kendisine görevlendirilmiş olan melek:

‘Bu dileğinin aynısı da senin için olsun!’ der. “

“Kabul edilmesi bakımından duaların en çabuk gerçekleşeni, bir kimsenin başka bir kimse hakkında yaptığı duadır.”

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, Ünite başlıklarının izlediği sırayı dikkate alan bir yaklaşımı benimseyerek öğrencilerin dikkatini bu noktaya çeken bir yol izler.

Öğretmen, bu zihinsel yoğunlaşmanın ardından, öğrenciyi derse hazırlamak ve ilgisini konu üzerine çekebilmek amacıyla aşağıdaki cümlelerden biri, bir kaç veya benzeri ile derse giriş yapar:

Hayat ve isteklerimiz,

İsteklerimize ulaşmak, arzumuz,

İsteklerimiz ve sınırlar,

Yüce Tanrı'dan isteklerimiz ve dua,

Dualarımızın işitilmesi ve kabul olunması.

Öğretmen, aşağıdaki soruları yöneltir:

Hayatınızda olmasını arzuladığınız şeyler nelerdir?

Bunları içtenlikle en kolay ve sürekli olarak kimden istersiniz?

Günlük dualarınız var mı?

Aile büyüklerinizin devamlı yaptığı duaları bizimle paylaşır mısınız?

İyilik yapan bir kimseye, hizmet sunan kimselere “Teşekkür ederim! “ dememiz bir dua mıdır?

Öğretmen, bu sorulara verilen cevapları cümleler hâlinde tahtaya yazar. Önceden hazırlamış olduğu cümleleri ve hayatın içinden duaları (örneğin: Allah kuvvet versin!, Bereketli olsun!, Güle güle giyin!, Hayırlı yolculuklar!, Allah kavuştursun!, Çok şükür...!, Hamd olsun...!, Allah rahmet eylesin!, Allah acil şifalar versin!, Bir yastıkta kocayın!, Elinize sağlık!, Kesenize bereket! ...) bu cevapların yanına ekler. Ünite başlıklarındaki sıralamayı burada da gözetir.

Dersi Sunma

Öğretmen, tahtaya yazdığı cümleleri öğrencilerin hep birlikte sesli okumalarını ister. Sonra öğrencilerin bu cümleler üzerine çağrışımlarını aşağıdaki sorularla destekler:

Bu cümleler sizde ne tür duygular uyandırıyor?

Yüce Tanrı'nın sizi işitiyor ve dualarınızı kabul ediyor olması size güç verir mi?

Dualarınız kabul edilince içinizde bir farklılık hisseder misiniz?

Sizin iyiliğiniz için dua eden bir insana karşı sevgi ve yakınlık duyar mısınız?

Öğretmen verilen cevapları “Dua etmem sevgi ve yakınlık kazandırır.” amacı çerçevesinde özetler. Sonra bu konudaki ayetleri ve hadisleri bir tepegöz yardımı ile yansıtır. Eğer tepegöz yoksa, tahtaya yazar. Etkili bir şekilde okur; ardından öğrencilerin kavrayış düzeyine uygun kavram ve cümlelerle yorumlar.

Öğretmen, dua etmenin Yüce Allah ile diyalog kurma, Onunla bir şekilde iletişime geçme eylemi olduğunu anlatır. Bunun, Allah’ın insanlar için sonsuz güç ve şefkat sahibi bir yardımcı, destekleyici, koruyucu ve kollayıcı olduğu, herkesle ve herkesin duası ile tek tek ilgilendiği anlamına geldiğini özellikle vurgular. Yüce Tanrı’nın yardımcı, destekleyici, koruyucu ve kollayıcı oluşunun sevgi merkezli olduğunu, sevgiyi içerdiğini güzel bir üslûpla anlatır. Böylece dua ile gerçekleşen iletişim sonunda iletilmesi, oluşturulması gereken yakınlığın temellerine dikkatleri çeker.

Toplumda günlük yaşantıda yerleşmiş dua örneklerindeki inceliğe farklı bir üslûpla temas eder. Bu dua cümlelerindeki;

İyi dileklere ilişkin üslûba,

Dilin hep hayırlı olanı söylemeye özendirilmesine,

Ters, kötü ifadelerden uzak kalındığına,

Üzüntülü durumlarda bile ne kadar yapıcı olunduğuna

öğrencilerin gereken değeri vermesine dikkat çeker. Bu şekilde hayatın içinden dualarla, Yüce Tanrı ile iletişimin nasıl somut kılınacağına dair yapıcı örnekler verir.

Ayrıca dua etmenin bir sorumluluk içerdiğini ve gerektirdiğini vurgular. Bu sorumluluğun;

Bireyin kendine,

Bütün insanlara, milletine,

Bütün varlıklara, eşyaya karşı olduğunun altını özellikle çizer.

Bu katılımcı bilinç hâlinin duanın kabul şartlarından olduğunu, dua eden insanın bu bilinçle donanmaya çaba harcamasının ne kadar gerekli bulunduğunu uygun bir üslûpla belirtir.

Dersi Özetleme

Öğretmen, öğrencilerin dersin başında verdikleri cevaplar ile kendi cümlelerinden ve hayatın içinden seçilmiş dualardan oluşan tahtada yazılı cümleler çerçevesinde konuyu özetler. Dua etmemizin sevgi ve yakınlık üretebilmesine katkı sağlayan ilkeleri vurgular. Dersi şöyle bir dua cümlesi ile sona erdirir:

“Allahım!

Her yaratılmışı karşı;

İyilik düşünen,

Acıyan,

Temiz bir yürek ver bana.”

Değerlendirme

Dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini anlamak üzere, dersin başındaki sorular öğrencilere tekrar sorulur.

Öğrencilerden sevgi ve yakınlık üretebildiklerini ve kazanabildiklerini gösteren dua cümleleri söylemeleri istenir.

Alınan cevaplar öğretmen tarafından gözden geçirilir, eksik olan cevaplar tamamlanır, hatalı ifadelerin düzgün şekilleri söylenir. Şayet anlaşılmayan veya yanlış anlaşılan yönler varsa bir sonraki derste gündeme getirilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Dileklerinizi en içten duygularla sürekli olarak kime iletirsiniz? Neden?
2. Dua etmemizin bizi sevgi ve yakınlığa ulaştırmasını örneklerle açıklayınız.
3. Dualarımızın sevgi ve yakınlık dolu olması için nelere dikkat etmeliyiz?
4. Size iyilik yapan kimselere teşekkür etmeniz dua mıdır? Neden?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir ve duygu zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, sınıf arkadaşları ile paylaşımına, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

3. ÜNİTE

Özel Amaç: Caminin bölümlerini ve görevlilerini tanıır.

Özel Amaç: Caminin insanları bir araya getirici, birlik beraberliği ve sosyal barışı sağlayıcı işlevlerinin farkında olur.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen öğrencinin ilgisini derse çekebilmek için cami ile ilgili aşağıdaki soruları sorabilir:

Cami nedir?

Minare neye yarar?

Mescit neye denir?

Abdest niçin alınır?

İmamın görevi nedir?

Müezzinin görevi nedir?

Camide nasıl hareket edilmesi gerekir?

Camide ne gibi faaliyetler yapılır?

İçinizde hiç cami ile ilgili hatırası olan var mı?...

Öğretmen, yukarıdaki soruları tahtaya alt alta yazar; öğrencilerden cevapları alır. Bu safhada öğrencilerin verdikleri cevapları değerlendirmez. Burada önemli olan öğrencilerin cami ile ilgili somut deneyimlerini belirtmiş olmaları ve onların bu konuda hangi seviyede olduklarının tespitidir.

Dersi Sunma

Öğretmen, öğrenciyi derse hazırlama aşamasında söyledikleri çerçevesinde, dersin amacının, caminin kısımlarını ve camiyi insanların toplandıkları, ibadet ettikleri, bilgilendikleri bir yer olarak öğreneceklerini belirtir. Derste öğrenilecek konuları maddeler hâlinde tahtaya yazar:

1. Caminin iç ve dış görünümü
2. Camide yapılan faaliyetler
3. Cami ile ilgili davranış kuralları
4. Cami görevlileri
5. Caminin birey ve toplum hayatındaki yeri ve önemi

Öğretmen, camilerin ibadet edilen kutsal yerler olduklarını, onların güzel ve görkemli yapıları, uzun, ince minareleri ile köy, kasaba ve şehirlerimize ayrı bir güzellik verdiklerini söyleyerek derse başlayabilir. Cami hakkında şu toplu bilgileri vermekle dersi sunmaya devam edebilir: “ Caminin minaresiz ve biraz küçük olanları da vardır; bunlara mescit adı verilir. Müezzinler, günde beş vakit minarelerde ezan okurlar. Ezan namaz vaktinin geldiğini haber verir. Pek çok caminin önünde çeşmeler vardır. Bu çeşmelerde namaza gelenler abdest alırlar. Abdestsiz namaz kılınmaz.

İmam namaz kıldırmak için caminin içinde en önde bulunan ve mihrap adı verilen yere geçer; üzerinde özel giysileri vardır. Çocuklar da camiye gidebilirler. Özellikle Cuma namazları ile bayram namazlarında camiler dolu olur.

Çünkü bu günlerin dinimizde ayrı bir yeri vardır. Camide birlikte namaz kılmak daha sevaptır. Özellikle Cuma günleri namazdan önce camilerde vaizler Müslümanlara dinî konularda çeşitli bilgiler verirler.”

Öğretmen, caminin içi, görevlileri ile ilgili verdiği bu bilgilerden sonra özellikle caminin birey ve toplum hayatındaki önemine değinerek bu bilgileri çocuğun temel deneyimleri ile destekler. Dersi sunarken devamlı olarak öğrencilerin daha önce verdikleri cevaplara atıflarda bulunur ve yeri geldikçe öğrenciler tarafından yanlış bilinenleri düzeltir.

Bu genel girişten sonra öğretmen, öğrenilecek konular kısmında belirtilen maddeleri tek tek işler. Öğretmen tahtaya da yazmak suretiyle özellikle şu kavramlar çerçevesinde öğrenilecek konuları işleyebilir:

1. Caminin iç ve dış görünümü

Cami: Toplanma ve ibadet yeri

Minare: Ezan okunan ince yüksek kule

Mihrap: Camide kibleyi gösteren imamın namaz kıldığı yer

Mimber: Cuma ve bayram namazlarında imamın hutbe okuduğu yer

Vaaz kürsüsü: Vaaz veren kişinin oturduğu yer

2. Camide neler yapılır?

Namaz kılınır.

Dua edilir.

Vaaz verilir.

Hutbe dinlenir.

3. Cami görevlileri

İmam: Namaz kıldıran din görevlisi

Müezzin: Ezan okuyan din görevlisi

Vaiz: Dinî bilgiler veren din görevlisi

4. Cami ile ilgili davranış kuralları

Temizlikle ilgili kurallar

Sağlıkla ilgili kurallar

5. Caminin birey ve toplum hayatındaki yeri ve önemi

Cami: İnsanların birbiriyle etkileşimde ve iletişimde bulunduğu yer

Cami: Toplumsal dayanışmanın gösterildiği yer

Diğer taraftan öğretmen dersi destekleyebilecek olan Kur'an-ı Kerim'den şu ayetlerin Türkçe meâllerini de tahtaya yazar: Namaz ve kible hakkında: 62/9, 3/96. İbadethanelerin korunması hakkında: 2/114.

Öğretmen tarafından konunun bu biçimde anlatılması özellikle çocukların bilgi ve deneyimlerini ön plâna alır. Çocukların büyük bir bölümünce caminin toplanılan, namaz kılınan bir yer olduğu biliniyorsa, bu bilgi ve deneyimlere dayanılarak dersin işlenişi geliştirilebilir.

Eğer çocukların cami ile ilgili deneyimleri az ise, o zaman okula yakın bir caminin ziyaret edilmesi ile ders işlenebilir.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersin sonunda konuyu şu maddeler çerçevesinde özetleyebilir:

1. Cami, insanların bir araya geldikleri, namaz kılınan ve dua edilen yer olarak özel bir önem taşımaktadır.
2. Cami iç ve dış görünüşü ile diğer yapılardan farklıdır.
3. Camideki faaliyetlerin düzenli yürüyebilmesi için imam, müezzin ve vaiz gibi görevliler vardır.
4. Cami toplu mekânlardan biri olduğu için burada dikkat edilmesi gereken davranış kuralları vardır.
5. Cami, içinde sadece ibadet ve dua edilen bir yer değil, aynı zamanda insanların birbirleriyle görüş alış verişi yaptıkları, dinî bilgiler öğrendikleri bir yer olarak birey ve toplum hayatında önemli bir yere sahiptir.

Değerlendirme

Öğretmen, dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için, öğrenciyi derse hazırlama aşamasında sorduğu ve tahtaya yazdığı sorulardan bazılarını öğrencilerin tekrar cevaplamalarını ister. Öğrencilerin cevaplarını değerlendirir; eksik olanları tamamlar, yanlış olanlarını da düzeltir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, öğrencilerden bir cami veya mescidi ziyaret ederek gördüklerini yazmalarını ve gelecek ders bunları anlatmalarını, bir sonraki dersin konusunun ise “Başlıca İbadetlerimiz” olduğunu belirterek öğrencilerden konuya hazırlanarak gelmelerini ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Caminin birey ve toplum hayatındaki önemini örneklerle açıklayınız.
2. Caminin dış ve iç görünümü hakkında bilgi veriniz.
3. Cami görevlileri kimlerdir? Bunların görevleri nelerdir? Açıklayınız.
4. Camide uyulması gereken görgü kuralları nelerdir? Yazınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

5. ÜNİTE

Özel Amaç: Trafik kurallarına uymayı dinimizin öğütleri ile ilişkilendirir.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, trafik kurallarının neden geliştirildiği, bu türden kurallara neden ihtiyaç duyulduğu sorusunu sorar ve öğrencilerin buna cevap arayışları için onlara süre vererek cevaplarını alır. Daha sonra trafik kurallarının olmadığı veya olsa bile uygulanmadığı durumların ortaya çıkaracağı karışık, güvensiz ve uygarlıktan yoksun durumları yine öğrencilerin bulmalarını sağlayabilir. Gündelik hayatta trafikte karşılaşılan kurala uygun davranışlarla kural dışı davranışlar karşılaştırılır. Dersin bu bölümünde öğrenciyi trafik kurallarının gerekliliği buldurulmaya çalışılır. Bundan yola çıkılarak yukarıda belirtilen iki durumdan hangisinin dince kabul edebileceğine geçilir. Daha önceki konularda ve ünitelerde işlenen din kavramı doğrultusunda dinin olumlu, güvenli ve uygar davranışlara olan vurgusu hatırlatılır. Bu aşamada öğrenciden alınan cevaplar sistematik olarak tahtaya geçirilebilir.

Dersi Sunma

Bu özel amacın işlenişi sırasında öğretmenin öğrenciyi kazandıracığı, trafik kurallarına uymanın, İslâm dininin insanın hayat hakkını koruma, başkalarına karşı saygılı olma, kendini geliştirme ve uygar olma gibi amaç ve öğretileri ile örtüştüğü bilgisi olacaktır.

Dersin sunumuna geçildiğinde öğretmen, öncelikle İslâm dininin insanlara saygılı olmayı öğütlediğini, başkalarının haklarının gözetilmesini istediğini belirtir. Burada önceki konu ve ünitelere göndermeler yapılabilir. Ayrıca İslâm dininin önem verdiği noktalardan birinin insanların hayat hakkının korunması olduğu ele alınır. İhmal sonucu veya bilgisizlik nedeniyle trafik kurallarına uyulmadığı için olumsuz bir sonuç ortaya çıkaran bir olay ele alınıp incelenebilir. Bunun için basında çıkan haberler, gazete kupürleri vb. kullanılabilir. Bu olay, kırmızı ışıkta durma kuralının çiğnenmesi, emniyet kemerinin kullanılmaması, uykulu ve alkollü olarak araba kullanma ile ortaya çıkan olumsuz bir sonuç olabilir. Bu kuralların çiğnenmesi ile İslâmın hedeflediği (hayat hakkının korunması gibi) temel amaçlarından nasıl uzaklaşıldığı açıklanır.

Diğer taraftan İslâm dininin insanları eğitmek, onları geliştirmek ve uygar hâle getirmek olan amacı da bu derste vurgulanabilir. Trafik kurallarının da günümüz hayatının geniş kapsamlı bir alanında bu amaçları gerçekleştirmek için geliştirildiği belirtilerek bu kuralların İslâmın amaçlarına uygunluğu öğrencilere kavratılır. Böylece bu kurallara uymanın İslâm dini açısından önemi ayrıca vurgulanır. Örneklerden yola çıkılarak sadece ikili ilişkilerde değil, trafikte de yaya, sürücü ve yolcu gibi hangi konumda olursa olsun kişilerin birbirlerine saygılı ve kibar olmaları gerektiği ünitadaki diğer özel amaçların desteğiyle öğrenciyi kavratılır. Örnekler yardımıyla trafik kurallarına uymamanın yol açtığı sıkıntılar, ortaya çıkardığı kötü durumlar ve sonuçlar ile uygarlıktan uzak davranışlar vurgulanır.

Dersi Özetleme

Öğretmen, ders sırasında vurgulanan noktaları öğrenciye hatırlatarak İslâm dininin sorumluluk duyan, başkalarının haklarına saygılı, uygar insan tipini istediğini belirtir ve trafik kurallarının da trafikte böylesi özelliklere sahip insanların yaşadığı bir ortam oluşturmak için geliştirildiğini ve bu kuralların İslâm dininin söz konusu amaçlarına uygunluğunu vurgular.

Değerlendirme

Öğretmen, öğrenciye bu aşamada İslâm dininin insan hayatını korumak için koyduğu kurallarla trafik kurallarının amaçlarını, paralelliklerini pekiştirecek sorular yönelir ve değerlendirmeden alınan sonuçları değerlendirir; anlaşılamayan, yanlış anlaşılan taraflar varsa düzelterek dersi tamamlar.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Trafik kurallarına niçin ihtiyaç duyulmuştur?
2. Trafik kurallarına uymak ile İslâmın öğütlediği hangi güzel davranışları yerine getirmiş oluruz?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

5. ÜNİTE

Özel Amaç: Hatasından dönme konusunda kendisini eğitmesi gerektiğinin farkında olur.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Dersin işlenişine geçmeden önce öğrencilerin kendilerinin veya yakınlarının yaşamlarında karşılaştıkları olaylardan örnekler verilebilir. Çok başarılı olmuş insanların, hayatlarının belli dönemlerinde yaşadıkları başarısızlıklar, yaptıkları yanlışlar ve bunları nasıl aşabildikleri tartışılabilir.

Dersi Sunma

Öğretmen, bu özel amacın işlenişinde, insanların yaşamlarında doğru kararlar verebildikleri, tutarlı davranışlarda bulunabildikleri, başarılı dönemler yaşayabildikleri gibi bunların tam tersi deneyimlere de sahip olabileceklerini, ancak önemli olanın bunları doğru, tutarlı, başarılı durumlara dönüştürmek olduğunu ve İslâm dininin bu yeteneğe sahip bireyler hedeflediğini belirtir.

Dersin işlenişinde, kişinin hata yapabileceği ve bunun sıra dışı bir durum olmadığı ele alınabilir. Halk arasında ve dinî söylemde çokça kullanılan “Hatasız insan olmaz.” gibi bir söyleyişle her insanın yanlışlıklar yapabileceği işlenebilir. Daha sonra “Allah tövbeleri kabul eder.”, “Allah tövbe edenleri sever.” şeklinde ifade edilebilecek ayet meâlleriyle insanın yaptığı hatalardan dönmenin dinde istenen bir tutum olduğu işlenebilir. Tövbe etmenin yapılan bir yanlışın farkına varmak demek olduğu ve bunun da kişiyi geliştiren bir tutum olduğu işlenir. Çünkü kişi yapılan işin yanlış olduğunu kavrayabilir ve bunu yapmaya devam edebilir. Ayrıca yine kişi yaptığı yanlışta direnebilir. İşte İslâm dininde asıl kötü görülen davranışın hatada diretmek olduğu ve dinde hata yapanların değil ama yaptığı hatada direnenlerin kötü görüldüğü işlenir. Derste ayrıca bunun kişinin gelişmesine engel olan bir tutum olduğu da vurgulanır. İslâm dininin ise buna karşı olduğu işlenir. İslâm dininde yaptığı davranışları izleyen, hata yaptığında onları düzeltme ve davranışlarını geliştirme gayreti içinde olan insanın övüldüğü ele alınır.

Yukarıdaki öğütsel ve teorik açıklamalar, biyografilerden yararlanılarak desteklenebilir. Bu aşamada da derste hayatlarının bir döneminde başarısız olmuş, büyük yanlışlar yapmış ancak daha sonra bu hatalarının farkına varıp durumlarını düzelterek büyük başarılarla imza atmış insanlar örnek olarak sınıf ortamına getirilebilir.

Dersi özetleme

Dersin sonunda hata yapmanın ve başarısızlığa düşmenin her insan için mümkün olduğu, ancak bu gibi olumsuz durumlardan kurtulma iradesi ortaya koyabilmenin büyük bir erdem olduğu ve İslâm dininin bu erdemi yücelttiği dersi toparlayıcı ifadelerle tekrar vurgulanır.

Değerlendirme

Dersin sonunda yapılan yanlıştan dönmenin ve olumsuz bir durumu aşma çabasının neden büyük bir erdem olduğu sorularla tekrar vurgulanır.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Herhangi bir konuda yapmış olduğunuz hatanızı düzeltmek için ne tür davranışlarda bulunduğunuzu açıklayınız.
2. Yanlış bir davranış yaptığımızda niçin tövbe ederiz?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

VI. SINIF

ÖZEL AMAÇLAR

Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1. Namaz ibadetini tanımlar.
2. Namaz ibadetinin insana kazandırabileceği davranışlara örnekler verir.
3. Namazdan önce yerine getirilmesi gereken ön şartları sayar.
4. Ezan ve kametin ne olduğunu ve işlevlerini belirtir.
5. Namazın nasıl kılınacağını açıklar.
6. Yolculukta namazı nasıl kılacağını açıklar.
7. Toplu hâlde (cemaatle) namazın nasıl kılınacağını açıklar.
8. Fil suresini ezberden okur ve anlamını söyler.
9. Zekât ibadetini tanımlar.
10. Zekâtın sosyal dayanışmayı ve yardımlaşmayı sağlayan malî bir ibadet olduğunu fark eder.
11. Kimlerin zekât vereceğini sayar.
12. Zekâtın kimlere verileceğini sayar.
13. İnsanlar arası malî yardımlaşmalarda uyulması gereken davranış kurallarını sayar.
14. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma amacı taşıyan kurumları tanır.
15. Vatan ve millet kavramlarını tanımlar.
16. Sevgi ile barış arasındaki ilişkiyi açıklar.
17. Türk'üm derken, Türkiye'mizin insanlarının bütünlüğünün vurgulandığının farkında olur.
18. Milletimizin kendine has özelliklerini fark eder.
19. Türk milletinin evlâdı olmaktan ve ona lâyık olmak için çalışmaktan zevk alır.
20. Başka ulusların insanlarına saygı duyarak onlarla dost geçinmenin yararlarına inanır.
21. Bayrağın bir milletin bağımsızlığının sembolü olduğunun bilincine varır.
22. İstiklâl Marşı'mıza saygı duyar ve onun manevî değerlerimizden biri olduğuna inanır.
23. Gazilerimize saygı göstermenin ve şehitlerimizi rahmetle anmanın vatan ve milletimizi sevmenin bir göstergesi olduğunu belirtir.
24. Askerlik yapmanın önemini kavrar.

25. “Yurtta barış, dünyada barış” ilkesinin bütün insanlığın iyiliğine yönelik bir ilke olduğuna inanır.
26. Dinimizin yasakladığı kötü davranışlardan bazılarını sayar.
27. Bazı kötü davranış ve alışkanlıkların nasıl başladığını örneklendirir.
28. Kötü alışkanlık ve davranışlardan kendini korumada dinin ve ahlâk ilkelerinin kendisine nasıl yardım edebileceği ile ilgili örnekler verir.
29. Kul hakkına saygı göstermenin bilincine varır.
30. Felâk suresini ezberden okur ve anlamını söyler.
31. Dostluk ve kardeşliğin bireysel ve toplumsal huzur açısından önemini açıklar.
32. İslâm dininin barış içinde, sevgi, dostça ve kardeşçe yaşamaya verdiği önemi örneklendirir.
33. Sevmeyi başarmanın ve sevilmeyi hak etmenin bireysel ve toplumsal huzur açısından önemini açıklar.
34. Nasr suresini ezberden okur ve anlamını söyler.
35. Dört büyük kutsal kitabı ana hatlarıyla tanıır.
36. Kutsal kitapların önemini örneklerle açıklar.
37. Hz. Muhammed’in peygamber olarak görevlendirilme sürecinde geçen olayları açıklar.
38. Hicretin nedenlerini sıralar.
39. Medine Döneminde Hz. Muhammed’in sosyal yaşama yönelik düzenlemelerini örneklerle açıklar.
40. Veda Hutbesi’nin içeriğini özetler.
41. Kur’an’ın Hz. Muhammed’i bir insan ve bir peygamber olarak nasıl tanımladığını ayetler ışığında açıklar.

ÜNİTELER

ÜNİTE I. NAMAZ BİR İBADETTİR

ÜNİTE II. PAYLAŞALIM, YARDIMLAŞALIM: ZEKÂT VE SADAKA

ÜNİTE III. VATANIMIZI VE MİLLETİMİZİ SEVİYORUZ

ÜNİTE IV. KÖTÜ DAVRANIŞLARDAN KAÇINALIM

ÜNİTE V. DOSTLUK VE KARDEŞLİK

ÜNİTE VI. KUTSAL KİTAPLARI TANIYALIM

ÜNİTE VII. SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED

ÜNİTE AÇILIMLARI

ÜNİTE I. NAMAZ BİR İBADETTİR

- 1- Namaz Nedir ve Niçin Kılınır?
- 2- Namazın İnsana Kazandırdıkları
 - 2.1. Namaz İnsanın Duygu Dünyasını Zenginleştirir
 - 2.2. Namaz İnsanın Davranışlarında Bilinçli Olmasını Sağlar
 - 2.3. Namaz Birlikte Yaşama ve Dayanışma Bilincini Geliştirir
 - 2.4. Namaz Temizliğe Alıştırır
 - 2.5. Namaz Zamanı İyi Kullanmayı Öğretir
- 3- Namazın Şartları
 - 3.1. Namaza Hazırlık Şartları
 - 3.1.1. Abdest, Boy Abdesti ve Teyemmüm
 - 3.1.2. Namaza Hazırlığın Diğer Şartları
 - 3.2. Namazın Kılınış Şartları
- 4- Namaza Çağrı: Ezan ve Kamet
- 5- Namazın Kılınışı
- 6- Namazı Bozan Durumlar
- 7- Cemaatle Namaz
- 8- Yolculukta Namaz
- 9- Namaz Türleri
 - 9.1. Günlük Namazlar (Beş Vakit Namaz)
 - 9.2. Cuma Namazı
 - 9.3. Teravih Namazı
 - 9.4. Bayram Namazı
 - 9.5. Cenaze Namazı
- 10- Fil Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE II. PAYLAŞALIM, YARDIMLAŞALIM: ZEKÂT VE SADAKA

- 1- İnsanın Paylaşma ve Yardımlaşma İhtiyacı
- 2- İslâmın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem
- 3- Paylaşma ve Yardımlaşma İbadeti Olarak Zekât
- 4- Zekâtı Kimler Verir?
- 5- Zekâtı Kimlere, Nasıl Vermeliyiz?
- 6- Zekât Nelerden Verilir?
- 7- Yardımlaşma ve Dayanışma Yolu Olarak Sadaka
- 8- Zekât ve Sadaka Verecek Duruma Gelmeye Çalışmalıyız
- 9- Yardımlaşma Kurumlarımız

ÜNİTE III. VATANIMIZI VE MİLLETİMİZİ SEVİYORUZ

1. Vatan ve Millet Kavramlarını Öğreniyoruz
- 2- Biz Vatanımızı ve Milletimizi Çok Severiz
- 3- Bu Vatanı Hepimiz Bir Milletiz
- 4- Manevî Değerlerimizi Koruyup Saygı Gösteririz
 - 4.1. Bayrağımıza ve İstiklâl Marşı'mıza Saygı Duyarız
 - 4.2. Gazilerimize Saygı Gösterir, Şehitlerimizi Rahmetle Anarız
 - 4.3. Askerlik Yapmak Vatan Borcumuzdur
- 5- "Yurtta Barış Dünyada Barış" Temel İlkemizdir

ÜNİTE IV. KÖTÜ DAVRANIŞLARDAN KAÇINALIM

- 1- Dinimizin Sakınmamızı İsteddiği Bazı Kötü Davranışlar
 - 1.1. Yalan Söylemek ve Hile Yapmak
 - 1.2. Gıybet ve İftira
 - 1.3. Hırsızlık
 - 1.4. Kıskançlık
 - 1.5. Alay Etmek
 - 1.6. Büyüklenmek (Kibir)
 - 1.7. Kötü Zanda Bulunmak
 - 1.8. Başkalarının Özel Hayatını Araştırmak
 - 1.9. Anne, Baba ve Büyüklere Saygısızlık
- 2- Dinimizin Sakınmamızı İsteddiği Kötü Alışkanlıklar

- 2.1. Alkollü İçki İçmek
- 2.2. Uyuşturucu Kullanmak
- 2.3. Kumar Oynamak
- 3- Kötü Alışkanlıklar Nasıl Başlıyor?
- 4- Kötü Alışkanlık ve Davranışlardan Nasıl Korunalım?
- 5- Kötü Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım
- 6- Başkalarına Zarar Vermek Kul Hakkı Yemektir
- 7- Felâk Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE V. DOSTLUK VE KARDEŞLİK

1. Dostluk ve Kardeşlik Bir İhtiyaçtır
2. Dostluk ve Kardeşliğin Temeli Sevgidir
3. Dinim Dostça ve Kardeşçe Yaşamamı Öğütler
4. Dostluk ve Kardeşlik Barışın Temelidir
5. İslâm, Sevgi ve Barış Dinidir
7. Sevmeyi Başarmalı, Sevilmeyi Hak Etmeliyim
- 8- Nasr Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE VI. KUTSAL KİTAPLARI TANIYALIM

- 1-Kutsal Kitap Ne Demektir?
- 2-Allah Niçin Vahiy Göndermiştir?
- 3-Dört Büyük Kutsal Kitap
 - 3.1.Tevrat
 - 3.2.Zebur
 - 3.3.İncil
 - 3.4.Kur'an
- 4-Kutsal Kitaplara İman, İmanın Şartlarındandır
- 5-Kur'an'ın Dinî Hayatımızdaki Yeri ve Önemi
 - 5.1.Dinimizi Öğrenmek İçin Kutsal Kitabımıza Başvuralım
 - 5.2.Davranışlarımızda Kutsal Kitabımızdaki Öğütleri Dikkate Alalım
- 6- Kutsal Kitaplardan Öğütler

ÜNİTE VII. SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED

- 1-İslâmın Doğduğu Ortam

2-Hz.Muhammed'in Çağrısı: Mekke Dönemi

2.1. İlk Vahiy: Yaratan Rabbinin Adıyla Oku!

2.2. Yakın Çevreye Çağrı

2.3. Çağrının Yaygınlaşması

2.4. Hicret Olayı

3- Hz.Muhammed'in Çağrısı: Medine Dönemi

3.1. Peygamberimizin Mescidi ve Sosyal İşlevi

3.2. Eğitime ve Öğretme Etkinlikleri

3.3. Toplumsal Barışın Kurulması

3.4. Veda Hutbesi ve Hz. Muhammed'in Vefatı

4- Kuran'da Hz.Muhammed

4.1.Hz.Muhammed'in İnsanî Yönü

4.2.Hz.Muhammed'in Peygamberlik Yönü

**VI. SINIF
ÜNİTELERİ İLE İLGİLİ
ÖRNEK İŞLENİŞLER**

ÖRNEK İŞLENİŞ

2. ÜNİTE

Özel Amaç: Zekâtın kimlere verileceğini sayar.

Özel Amaç: İnsanlar arası malî yardımlaşmalarda uyulması gereken davranış kurallarını sayar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, öğrencilerin derse katılımını sağlamak ve ilgilerini yoğunlaştırmak amacıyla, bir önceki derste görülen “**Kimler Zekât Verir?**” konusundan örnekler vererek derse giriş yapar; öğrencilere bu derste işleyeceği “**Zekâtın Kimlere ve Nasıl Verileceği**” konusuna ilişkin sorular yönelir.

Bu sorulardan bazıları şunlar olabilir:

1. Çalışma gücü olduğu halde işsizlik yüzünden geçim sıkıntısı çeken insanlarımıza nasıl yardımcı olabiliriz?
2. Yoksul insanlara kişiler yerine kurumlar yardımcı olabilir mi?
3. Babanızın dilenciye para vermesini istiyor musunuz? Niçin?
4. Zekâtın kimlere ve nasıl verileceği ile ilgili herhangi bir ayet ya da hadis biliyor musunuz?
5. Çalışma gücü olmayan, bedensel özürlü insanlarımıza nasıl yardımcı olabiliriz?
6. Çevrenizde, yardıma muhtaç insanlara yardımcı olmak amacıyla sosyal dayanışma kurumları var mı, biliyor musunuz?
7. Zekâtımızı verirken “onun mutlaka zekât olduğunu” belirtmemiz gerekir mi?
8. Zekâtı gizlice versek olmaz mı? Niçin?

Öğrenciler büyük bir ihtimal ile bu sorulara ailelerinden veya okul dışı çevrelerden öğrendikleri bilgilere dayanarak cevap vereceklerdir. Öğrencilerin cevapları arasında doğru olmayanlar bulunabileceği gibi, akıl ve mantıklarını kullanarak verdikleri anlamlı cevaplar da olabilecektir. Mümkünse verilen cevaplar gruplandırılarak tahtaya yazılmalıdır.

Öğretmen, öğrencileri yukarıdaki görüşler üzerinde düşünmeye yönelir. Tartışılan bu soruların, dersin sonunda yeniden cevaplandırılacağını belirtir. Bu dersin amacının da yukarıdaki sorulara cevap aramak olduğunu belirtir.

Öğretmen, dersi işlerken öğrencilerin dikkatini konuya yoğunlaştırmak amacıyla onlara sorular yönelterek girebileceği gibi örnek olay, rol oynama veya gazete kupürlerinden yararlanarak da giriş yapabilir.

Dersi Sunma

Öğretmen, öğrencileri derse hazırlama aşamasında kendilerine sorduğu sorular ile verilen cevaplar çerçevesinde, dersin özel amacı olan “zekâtın kimlere verileceğini”,

“verilirken nelere dikkat edileceğini”, “yardımlaşmada uyulması gereken davranış kuralları” ile ilgili ayetleri söyler. Örneğin, önce **“Zekâtın kimlere verileceğine dair “zekâtlar, Allah’tan bir farz olarak, ancak yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâma) ısındırılacak olanlara, (hürriyetine kavuşmayanlara) kölelere, borçlulara, Allah yolunda girişilebilecek her türlü çaba sarfedenlere ve yolculara...dır”** meâlindeki Tevbe suresinin 60. ayeti ile; zekâtın nasıl verilmesi gerektiğine dair **“Eğer zekât (ve diğer yardımları) açıktan verirseniz güzeldir. Ama muhtaçlara gizliden vermeniz sizin için daha hayırlı olur. Allah bu sebeple sizin günahlarınızı örter. Allah yapmakta olduklarınızı bilir”** meâlindeki Bakara suresinin 271. ayetini okur ve bunlardan çıkartılan temel ilkeleri başlıklar hâlinde tahtaya yazar.

Öğretmen, bu ayetlerden ve öğrencilerin verdiği cevaplardan hareketle zekâtın kimlere verileceğini zekâtın nasıl verilmesinin daha fonksiyonel olacağını, doğuracağı sonuçları tartışır. Zekâtın amacının toplumda sosyal güvenlikten yoksun olan insanların himaye edilmesi olduğu ilkesinden hareketle zekâtın amacına ulaşabilmesi için, bir önceki derste görülen **“Kimler zekât verir?”** konusuna atıfta bulunur.

Hem zekâtın hem de zekât dışı kişisel yardımların da, kişilerin onurunu zedelemekten yapılması gerektiği, İslâmda kişinin şeref, haysiyet ve onurunun bütün insanî değerlerin önünde olduğu, dilenciliğin İslâmda olmadığı, çalışma gücü olanların çalışması; çalışmayanların ise sosyal güvenlik kurumlarının himayesinde olması gerektiği anlatılır. Yoksullara yapılan yardımların, Allah tarafından bilindiği, bundan dolayı, yardım yapılan kişiye **“Bu benim zekâtım, aldın kabul ettin mi ?”** demenin uygun olmadığı, zekât ve yardımların gösterişten uzak olarak ve mümkünse gizlice verilmesinin daha uygun olacağı anlatılır.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersi şöyle özetleyebilir:

1. Zekât verilmesi gereken kişiler Kur’an’da sayılmıştır.
2. Öncelikli olarak zekât verilmesi gereken kişilerin tespit edilmesinde ihtiyaçlar ön planda tutulmalıdır.
3. Zekât, doğrudan kişiler tarafından verilebileceği gibi; zekât gelirleri bir fonda toplanarak da ilgililere dağıtılabilir.
4. Zekât verilecek kişileri belirlemede sosyal yardımlaşma ve dayanışma amaçlı kamu tüzel kişiliklerinden de faydalanılabilir.
5. İslâm dininde kişinin şerefi, onuru ve itibarının korunması temel ilkedir.
6. Zekât ve diğer yardımlar yapılırken kişilerin onuru ve haysiyeti zedelenmemelidir.
7. Kişisel yardımlarda da gösterişe kaçılmamalıdır.
8. Zekât gelirlerini yatırıma yönlendirip, buralarda, gücü olan ancak işi olmayan insanlar istihdam edilebilir.
9. Verilen zekât kişiyi zekât alacak durumdan kurtaracak şekilde verilmelidir.

Değerlendirme

Öğretmen dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için hazırlık aşamasında öğrencilere sorduğu ve tahtaya yazdığı sorulardan bazılarını öğrencilerin tekrar cevaplandırmalarını ister. Bu arada hazırlık aşamasında verilen yanlış cevapların bir kısmı kendiliğinden düzelmiş olacaktır. Ayrıca hazırlık aşamasındaki yanlış cevapları bir kez daha vurgulayarak düzeltir. Muhtemelen sınıftaki fakir olduğu hâlde durumunu gizleyen ya da utangaçlık gösteren öğrencilerin davranışlarında olumlu bir gelişme olduğu gözlenecektir. Bu davranışı gerçekleştirmek amacıyla zenginlerin zamanla fakir, fakirlerin de zengin olabileceğini, bu nedenle huzurlu bir toplumsal hayat için yardımlaşmanın esas olduğunu, çünkü aynı toplumda sefalet içinde yaşayan insanların bulunmasının diğer insanların refah içinde yaşamasına engel olacağını, varlıklı insanların da mutlu olamayacağını, mutluluk ve refahın toplumsal olması gerektiğini vurgular.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, dersin bitiminde bir sonraki dersin konusunun “**Zekât hangi mal ve gelirlerden verilir?**” olduğunu belirtir. İşleyecekleri konunun da bu derste gördükleri konu ile ilgisinin olduğunu hatırlatır. Bir sonraki konu ile ilgili hazırlık sorularını yazdırır ve derse önceden hazırlıklı gelmelerini ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Kimler zekât verir?
2. Kimlere zekât verilir?
3. Zekât verirken nelere dikkat etmeliyiz?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

6.ÜNİTE

Dersin Adı	: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi
Sınıf	: 6
Ünite	: IV. Kötü Davranışlardan Kaçınalım
Konu	: Başkalarına Zarar Vermek Kul Hakkı Yemektir
Süre	: 80 dk..

Amaç: Başkalarına zarar vermenin kul hakkı yemek olduğunu fark eder.

Davranışlar:

1. Kul hakkının anlamını söyler.
2. Kul hakkını oluşturan davranışları söyler.
3. Kul hakkının niçin önemli olduğunu söyler.
4. Kul hakkından kurtulmak için ne yapılması gerektiğini söyler.

Amaç: Kul hakkına saygı göstermenin bilincine varır.

Davranışlar:

1. Kul hakkını gerektiren davranışların kötü olduğunu savunur.
2. Arkadaşlarına, kul hakkını gerektiren davranışları yapmamak gerektiğini tavsiye eder.
3. Yalan söyleme ve hile yapmaktan kaçınır.
4. Gıybet ve iftiradan kaçınır.
5. Kıskançlıktan kaçınır.
6. Başkanlarını küçük görmek ve alay etmekten kaçınır.
7. Kötü zan ve başkalarının özel hayatlarını merak etmekten sakınır
8. Başkalarına zarar vermemeye özen gösterir.

GİRİŞ BÖLÜMÜ

Dikkat Çekme: Öğretmen, öğrencilere “Kul hakkı” kavramını duyupduymadıklarını sorarak bu konuda onların tecrübelerinin sınıf ortamına taşınmasını sağlar.

GELİŞME BÖLÜMÜ

Öğretmen, insanların yerine getirmekle yükümlü oldukları hakların neler olduğunu belirterek, “Kul hakkı”nın insanların haklarına saygılı olmak, söz ve davranışlarla zarar vermemek” anlamına geldiğini vurgular. Sonra, sizce hangi

sebeple kul hakkı oluşur? sorusunu sorarak aldığı cevapların ilgili bölümlerini tahtaya yazarak;

Kul hakkına sebep olan davranışlardan bazılarının:

1. İnsan öldürmek
2. Yalan söylemek ve hile yapmak
3. Gıybet ve iftira etmek
4. Hırsızlık
5. Haksızlık ve rüşvetle bir şeyler elde etmek
6. Kıskançlık
7. Alay etmek, ad takmak ve başkalarını küçük görerek büyüklenmek
8. Kötü zanda bulunmak ve başkalarının özel hayatlarını araştırmak
9. Birisine sövmek veya kötü söz söylemek
10. Her ne türde olursa olsun birisine istemediği bir sözü söylemek
11. Her ne türlü olursa olsun birisine istemediği bir davranış yapmak vb. olduğunu vurgular.

Ara Özet: Öğretmen,“Kul hakkı, bir insana zarar veren ve istemediği sözü söylemek veya davranışta bulunmakla oluşur. Zarar veren ve istenmeyen davranışlar maddî veya manevî olabilir. Kul hakkı konusunda Müslüman olan insanla olmayan arasında bir ayrım yoktur yapılan her haksızlık kul hakkına girer” şeklinde bir ara özet yapar.

Ara özetten sonra konuyla ilgili olarak Kur’an ayetleri ve Peygamberimizin hadislerinden aşağıdaki örnekler verilebilir:.

Zelzele/7-8, Maide/32, Nisa/93-94 vb. ayetler

“Ey insanlar! Sizin canlarınız, mallarınız, namus ve şerefiniz, Rabbinize kavuşuncaya (ölünceye) kadar birbirinize haramdır”

“Birisinin hakkını alan kimse, ölmeden önce, onunla helalleşsin! Paranın, malın geçmeyeceği kıyamet gününe üzerinde kul hakkın bulunarak gitmesin! ”,

“Bir Müslümanın diğerine korkutması ve eziyet verecek şekilde bakması helal değildir” vb.

SONUÇ BÖLÜMÜ

Öğretmen konuyu: “Kul hakkını yemek dinimizde kesinlikle yasaklanmıştır. Çünkü insanlara zarar verici davranışlar sadece kişilere değil tüm topluma zarar verir. Allah kul hakkı yiyenin helalleşmesi gerektiğini aksi takdirde bağışlanmayacağını bildiriyor. Bundan dolayı kesinlikle başkalarına zarar veren davranışlar yapmamalıyız” şeklinde özetler.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki

başarılarının yanı sıra, öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Kul hakkı ne demektir?
2. Hangi söz ve davranışlar kul hakkına girer?
3. Allah niçin kul hakkını kişi affetmedikçe affetmiyor açıklayınız?
4. Size istemediğiniz bir şey yapılsa ne düşünürsünüz, neden?
5. Kul hakkı niçin çok önemlidir?
6. Çevrenizde gördüğünüz kul hakkı ihlalleri nelerdir?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

7. ÜNİTE

Özel Amaç: Kur'an'ın Hz. Muhammed'i bir beşer ve bir peygamber olarak nasıl tanımladığını ayetler ışığında açıklar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, öğrencileri derse hazırlamak amacıyla Hz. Muhammed'in yaşamını başlangıcından itibaren ana hatlarıyla anlatır. Daha sonra öğretmen, Allah'ın rehber olarak insanları doğru yola iletmek için melek de gönderebileceği olgusuna dikkat çekerek niçin rehber olarak bir insanı seçtiği sorusunu sınıfta tartışmaya açar. Öğrencilerin bu konudaki görüşlerini alır.

Dersi Sunma

Son din İslâmın peygamberi Hz. Muhammed'in Kur'an vahyinin objektif olarak algılanmasında ve vahyi bilgilerin hayata geçirilmesinde örneklik teşkil ettiği vurgulanır. Bu açıdan Hz. Muhammed'in kimliğini gerçekçi bir biçimde tanımının gereğine dikkat çekilir. Bu noktada Kur'an'ın Hz. Muhammed'in kimliğini belirlemede ana kaynak olduğu, Kur'an'ın çizdiği tabloda Hz. Muhammed'i tanımak ve anlamanın önemi üzerinde durulur. Kültürümüzde var olan Hz. Muhammed'i daha doğumuyla birlikte olağanüstü bir varlık olarak gösterme, onu insanî doğasının dışına çıkarma, tanrısal bir çerçeveye oturtma vb. öğelerin yanlış olduğunu, Kur'an'dan örnekler vererek peygamberle ilgili gerçek imajın ne olduğunu anlatılır.

Bu bağlamda Kur'an'dan şu ayetleri öğrencilere okur:

“Onlar: “ Bize yerden bir kaynak fışkırtmadığın veya aralarından ırmaklar fışkıran hurmalıkların ve üzüm bağların olmadığı, yahut da iddia ettiğin gibi, (Allah) göğü tepemize parça parça düşürmediği, ya da Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmediğin, veyahut altından bir evin olmadığı, yahut göğe çıkmadığın sürece sana inanmayacağız. Bize okuyacağımız bir kitap indirmediğin göğe çıkmama da inanmayacağız. Bize okuyacağımız bir kitap indirmediğin göğe çıkmama da inanmayacağız” dediler. De ki: Rabbimi tenzih ederim. Ben elçi olan bir insandan başka bir şey miyim?” İnsanlara rehber geldiği zaman, inanmalarına engel olan “Allah elçi olarak bir insan mı gönderdi?” demeleridir. De ki: Eğer yeryüzünde yerleşip dolaşanlar melek olsalardı, biz de onlara gökten elçi olarak bir melek gönderirdik.”17 (İsra), 90-94

Bu ve benzeri ayetlerin ışığında Hz. Muhammed'in beşer yönü vurgulanır. Onun bir beşer olarak olduğu ahlâkî üstünlüklere örnekler verilir.

Hz. Muhammed'in beşer yönü vurgulandıktan sonra onun peygamberlik yönüne dikkat çekilir. Şu ayetler örnek olarak okunabilir:

“Allah inananlara, kendi içlerinden, onlara ayetlerini okuyan, onları temize çıkaran ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir elçi göndermekle iyilik yapmıştır. Oysa onlar, önceleri apaçık şaşkınlık içinde idiler.”3 (Al-i İmran), 164

“(Ey Muhammed) Biz seni sadece müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik.”25 (Furkan),56

“(Ey Muhammed) De ki:”Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Ancak bana Tanrınız’ın tek bir Tanrı olduğu vahyolunuyor....”18 (Kehf),110

Dersi Özetleme

Öğretmen, dersin sonunda konuyu şu şekilde özetleyebilir. Hz. Muhammed Allah’tan vahiy alan bir insandır. Onu diğler insanlardan ayrıcalıklı kılan yönü Allah’tan vahiy alıyor oluşudur.

Değerlendirme

Öğretmen, dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için, hazırlık aşamasında ve dersi sunma aşamasında sorduğu sorulardan bazılarını öğrencilerden tekrar cevaplamalarını ister. Öğrencilerin cevaplarını değerlendirir, eksik olanları tamamlar, yanlış olanları da düzeltir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra, öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Hz. Muhammed’in hayatını ana hatlarıyla anlatınız.
2. Hz.Muhammed’in örnek davranışlarından bazılarını yazınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

VII. SINIF

ÖZEL AMAÇLAR

Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1. Kur'an-ı Kerim'in indiriliş sürecini açıklar.
2. Kur'an-ı Kerim'in iç düzenini açıklar.
3. Kur'an-ı Kerim'in içeriğini ana hatlarıyla sayar.
4. Kur'an-ı Kerim'in temel niteliklerini açıklar.
5. İslâm Dininin güzel ahlâklı olmayı öğütlediğini bilir.
6. Görev bilincinin ve doğru sözlü olmanın dinin isteği olduğuna inanır.
7. Karşılaştığı zorluklarla baş etmesi ve onları yenmesi gerektiğinin farkında olur.
8. Doğru bilginin doğru davranışları doğurduğunun farkında olur.
9. Görgü kurallarına uymanın kişiliğine değer kattığının bilincinde olur.
- 10 Savurganlığın kaçınılması gereken bir davranış olduğunun farkında olur.
- 11 Maun Suresini ezberden okur ve anlamını söyler.
- 12 Hac ile ilgili kavramları tanımlar.
- 13 Hac ve umrenin nasıl yapıldığını açıklar.
- 14 Haccın insan davranışı üzerindeki etkisini örneklendirir.
- 15 Kurbanın tarihsel gelişimini açıklar.
- 16 Kurbanın sosyal yardımlaşma ve dayanışma açısından önemini açıklar.
- 17 Melekleri özellikleri ve görevleri bakımından sınıflandırır.
- 18 Cinler ve şeytan hakkında Kur'an merkezli bilgi sahibi olur.
- 19 Satanizmi ve zararlarını açıklar.
- 20 Nas suresini ezberden okur ve anlamını söyler.
21. İslâm dinine göre ahiret inancını tanımlar.
22. Ahiret inancının kişiyi güzel işler yapmaya, kötü işlerden uzak kalmaya yönelttiğine inanır.
23. Kunut dualarını ezberden okur ve anlamlarını söyler.
- 24 Ailenin toplumun temeli olduğunu kavrar.
- 25 Aile bireylerinin birbirlerine karşı görev ve sorumluluklarını örneklendirir.
26. Aile içi ilişkilerin sağlıklı olmasında dinî öğütlerin katkısının farkına varır.
- 27.Dinin evrensel bir gerçeklik olmasını açıklar.
- 28.Dinlerin çeşitliliğinin nedenlerini açıklar.
- 29.Günümüzde yaşayan İslâm,Yahudilik, Hristiyanlık, Hinduizm ve Budizmin temel özelliklerini ve öğretilerini objektif olarak özetler.
- 30.Diğer dinlerden kültürümüze giren inanç ve uygulamaların farkında olur.
- 31.Başkalarının inançlarına saygı duyar.

ÜNİTELER

- ÜNİTE I. KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM
- ÜNİTE II. DİN GÜZEL AHLÂKTIR
- ÜNİTE III. HAC VE KURBAN
- ÜNİTE IV. MELEKLER VE DİĞER GÖRÜNMEYEN VARLIKLAR
- ÜNİTE V. AHİRET İNANCI
- ÜNİTE VI. AİLEMİZ
- ÜNİTE VII. DİNLERİ TANIYALIM

ÜNİTE AÇILIMLARI

ÜNİTE I. KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM

- 1- Son İlahî Kitap Kur'an-ı Kerim
- 2- Kur'anı Kerim'in İndiriliş Süreci
- 3- Kur'an-ı Kerim'in İç Düzeni
- 4- Kur'an-ı Kerim'de Neler Bulabiliriz?
 - 4.1. Kur'an, İnsan-Allah İlişkisi Konusunda Yol Gösterir
 - 4.2. Kur'an, İnsanın İnsanla İlişkisi Konusunda Yol Gösterir
 - 4.3. Kur'an, İnsanın Evrenle İlişkisi Konusunda Yol Gösterir
 - 4.4. Kur'an, Allah-Evren İlişkisi Konusunda Yol Gösterir
- 5- Kur'an-ı Kerim'in Temel Eğitici Nitelikleri
 - 5.1. Kur'an İyiye ve Güzele Yönlendirir
 - 5.2. Kur'an Açıklar ve Aydınlatır
 - 5.4. Kur'an Öğüt Verir ve Hatırlatır
 - 5.5. Kur'an Hayatı Anlamlandırılmamıza Yardım Eder

ÜNİTE II. DİN GÜZEL AHLÂKTIR

- 1. Dindar Olmak Güzel Ahlâklı Olmayı Gerektirir
- 2. Din Güzel Ahlâklı Olmama Nasıl Katkı Sağlar?
 - 2.1. Dinim Benden Güvenilir İnsan Olmamı İster
 - 2.1.1. Üzerime Düşen Görevleri Yaparım
 - 2.1.2. Verdiğim Sözde Dururum
 - 2.1.3. Emanete İhanet Etmem

- 2.1.4.Kötülüğe Yaklaşmam
- 2.1.5.Hiçbir Konuda Doğruluktan Ayrılmam
- 2.1.6.Kimsenin Arkasından Konuşmam
- 2.1.7. Kıskançlıktan, Yalan ve İftiradan Kaçınırım
- 2.1.8 Başkalarını Hor Görmem
- 2.2.Dinim, Kendini Geliştiren Bir İnsan olmamı İster
 - 2.2.1. Allah, Öfkemizi Yenmemizi İster
 - 2.2.2. Allah, Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğruyu Gösterir
 - 2.2.3. Zorluklarla Baş Etmesini Bilirim
 - 2.2.4. Davranışlarımda Doğru Bilgiye Dayanırım
 - 2.2.5. Görgü Kurallarına Uyarım
 - 2.2.6. Savurganlıktan Kaçınırım
- 3- Maun Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE III. HAC VE KURBAN

- 1- Hac İbadeti
 - 1.1.Hac Nedir ve Niçin Yapılır?
 - 1.2. Hac Kimlere Farzdır?
 - 1.3. Hac İle İlgili Kavramlar (İhram, Tavaf, Sa'y, Vakfe)
 - 1.5. Hac İle İlgili Mekânlar
 - 1.5.1. Kâbe
 - 1.5.2. Safa ve Merve
 - 1.5.3. Arafat Dağı
 - 1.5.4. Müzdelife ve Mina
 - 1.6. Hac Nasıl Yapılır?
 - 1.7. Umre
 - 1.8. Medine'yi ve Mescid-i Nebi'yi Ziyaret
 - 1.9. Haccın İnsan Davranışları Üzerindeki Etkisi
- 2. Kurban İbadeti
 - 2.1. Dinlerde Kurban
 - 2.2. Hz. İbrahim ve Kurban
 - 2.3. Kurban Nasıl Kesilir?
 - 2.4. Kurban, Allah'a Yakınlaşmanın Bir Aracıdır
 - 2.5.Kurban, İnsanlar Arasında Dayanışmayı Sağlar

ÜNİTE IV. MELEKLER VE DİĞER GÖRÜNMEYEN VARLIKLAR

1-Varlıklar Âlemi

2-Melekler

2.1.Meleklerin Özellikleri ve Görevleri

2.2.Melekler İyiliğin ve Güzelliğin Sembolüdür

2.3.Meleklere İman, İmanın Şartlarındandır

2.4.Meleklere İman, Davranışların Güzelleşmesine Katkıda Bulunur

3-Cinler

3.1.Kutsal Kitabımıza Göre Cinler

3.2.Cinlerle İlgili Batıl İnançlar

3.2.1. Ruh Çağırma

3.2.2.Falcılık

3.2.3.Sihir ve Büyü

4-Şeytan

4.1.Şeytan Kötülüğün Simgesidir

4.2.Şeytanın Kötülüğünden Korunma Konusunda Kur'an'ın Öğütleri

4.3.Satanizm: Şeytana Tapıcılık

5- Nasr Suresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE V. AHİRET İNANCI

1.İnsanın Ölümsüzlük İsteği ve Ahiret İnancı

2.Kıyamet ve Yeniden Dirilme

3.İnsan Dünya Hayatında Yaptıklarının Karşılığını Görecektir

3.1. Allah Güzel İşler Yapanları Ödüllendirecektir

3.2. Allah Kötülük Yapanlara Karşılığını Verecektir

3.3. Allah Adil, Merhametli ve Affedicidir

4. Ahiret Gününe İnanan Yararlı İşler Yapmalıdır

5. Kunut Dualarını Ezberleyelim ve Anlamalarını Öğrenelim

ÜNİTE VI. AİLEMİZ

1- Aile Toplumun Temelidir

2- Aile İçindeki İlişkiler Sevgi, Saygı ve Yardımlaşma Üzerine Kurulur

3- Ailede Bireylerin Birbirlerine Karşı Görevleri Vardır

4- Aile Sorumluluklarımızı Yerine Getirmeliyiz

5- Aile İçi Sorunlarımızı Karşılıklı Anlayış İçinde Çözeriz

ÜNİTE VII. DİNLERİ TANIMALIM

1-Din Evrensel Bir Gerçekliktir

2-Niçin Birden Çok Din Vardır?

3-Günümüzde Yaşayan Büyük Dinleri Tanıyalım

4.1.Yahudilik

4.2.Hristiyanlık

4.3.İslâm

4.4.Hinduizm ve Budizm

5-Reinkarnasyon ve Ruh Göçü

6-Noel ve Yılbaşı

7-Misyonerlik

8-Başkalarının İnançlarına Saygı Gösterelim

**VII. SINIF
ÜNİTELERİ İLE İLGİLİ
ÖRNEK İŞLENİŞLER**

ÖRNEK İŞLENİŞ

1.ÜNİTE

Özel Amaç : Kur'an-ı Kerim'in indiriliş sürecini açıklar.

Süre: 80 dakika

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen aşağıdaki sorularla öğrencilerin dikkatini konuya çeker.

1. Kur'an, hangi tarihte indirilmeye başlamıştır?
2. Kur'an, kaç yıllık bir zaman diliminde tamamlanmıştır?
3. Hz.Peygamber'in ilk vahiy tecrübesini nasıl yaşadığını hatırlıyor musunuz? İlk ayetler Hz.Peygamber'i neye çağırıyordu?
4. Sizce Kur'an neden parça parça (ayet ayet) indirilmiş olabilir?

Öğretmen, verilen cevaplarda önemli gördüğü noktaları tahtaya yazar. Doğru ve anlamlı cevaplar veren öğrencilere teşekkür eder, güzel ve özendirici sözlerle onları ödüllendirir.

Dersi Sunma

Öğretmen, Kur'an'ın Milâdî 610-632 yılları arasında Allah'ın bir toplumu eğitmesinin, yönlendirmesinin, eleştirmesinin, ödüllendirmesinin, bilgilendirmesinin ve öğüt vermesinin sonucu olarak oluşan bir kitap olduğu ana fikrini öğrencilerle paylaşma amacına yönelik bilgileri verir.

Bu amacı gerçekleştirmek için destek araç-gereçlerle 23 yıllık süreyi, tarihî olayları ve dönüm noktalarını öğrenciye görsel olarak sunar. Bu sunuşta Kur'an'la yaşanan tarihin somut gelişmeleri arasındaki her türlü örtüşmeyi 23 yılı özetleyen bir anlayış içinde diyagramlarla verir. Özellikle bazı somut ve etkileyici, bire bir örtüşme örneklerinden sınıf düzeyine ve bölgesel ihtiyaçlara uygun olanları verir. Öğretmen, örneklerin günümüz insanının duyu, zihin ve anlam dünyasını ilgilendiren türden olmasına dikkat eder. Örnek seçiminde Kur'an Tefsirleri'nden ve Esbâbu'n-Nuzûl kaynaklarından yararlanılmalıdır. Derste Furkân suresinin 32.ayeti örnek olarak verilebilir. Bu ayette Kur'an'ın, neden parça parça indirildiğinin sebebine değinilmektedir ve ayet somut bir itiraza cevap olarak indirilmiştir. 23 yıllık süreç görsel olarak sunulurken Mekke ve Medine Döneminde inen ayetlerin konu, üslûp ve mesaj bakımından farklılıklarına dikkat çekilmelidir.

Öğrenci, ayetlerin o dönemin psiko-sosyal, ahlâkî, dinî, kültürel vb. şartları göz önüne alınarak indirildiğini anlayınca Kur'an'daki bazı tarihî öğeleri ve motifleri bilincinde yerli yerine oturabilme imkânına sahip olabilir. Örneğin herhangi bir vesileyle Kur'an'ın meâlîni okurken kölelerle ilgili veya düşmanları korkutmak için atlar hazırlanmasıyla ilgili ifadeleri kendi bağlamlarında anlayabilir; dolayısıyla zihninde bir çatışmaya yol açılmamış olur. Öğrenci Kur'an'ın muhataplarının içinde bulunduğu psikolojik, sosyal, ekonomik, ahlâkî, kültürel vb. şartların içinde oluştuğu; dolayısıyla ondan yararlanırken bu noktanın gözden uzak tutulmaması gerektiği

konusunda bilgilenmiş olur. Böyle bir bilinç de Kur'an'dan doğru ve etkili yararlanmada önemli bir katkı sağlar.

Dersi Özetleme

Öğretmen, bütün bu tarihî yönüyle birlikte Kur'an'ın, günümüz insanına pek çok şey söylediğini, kılavuzluğunu aydınlatıcılığını aynı güç ve tazelikte koruduğunu, onun, dinî ve ahlâkî açıdan Müslümanların en temel ve şaşmaz kaynağı olduğunu belirterek dersi özetler.

Değerlendirme

Öğretmen, Kur'an'ın indiriliş sürecini hem görsel hem de sözel olarak anlattıktan sonra öğrencilerin soru sormalarına ve değerlendirmelerine imkân hazırlar. İşlenen konu, onların mevcut bilgilerini az da olsa sarsıcı bir özellik taşıdığından sorulacak sorulara doyurucu cevaplar verilmelidir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Kur'an'ın oluşumunda indiriliş dönemindeki şartların ve gelişmelerin payı var mıdır?
2. Kur'an'ın bir defada indirilmemesinin gerekçeleri neler olabilir?
3. 23 yıllık bir sürede inen Kur'an'ın, günümüz insanına yönelik mesajları hakkında düşüncelerinizi açıklayınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

3. ÜNİTE

Özel Amaç: Hac ile ilgili kavramları tanımlar.

Özel Amaç: Hac ve umrenin nasıl yapıldığını açıklar.

Özel Amaç: Haccın insan davranışı üzerindeki etkisini örneklendirir.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, öğrencileri derse hazırlamak, konuya ilgilerini çekmek için bazı sorular sorar. Öğretmen, “Hac ne demektir, kimler hacca gider, hacca gidenlere ne denir, hacca giden birini gördünüz mü?” gibi sorularla öğrencilerin hac konusu üzerinde düşünmelerini ve bildiklerini söylemelerini sağlar. Sorulan sorulara verilen cevapları tahtaya yazar. Böylece öğretmen, İslâmın önemli emirlerinden biri olan hac konusunda öğrencilerin neler bildiklerini ve konuyla ilgili bilgilerinin ne kadar doğru ya da yanlış olduğunu ölçmüş olur. Daha sonra, “Bu derste haccın ne demek olduğunu, kimlerin haccetmesi gerektiğini ve haccın nasıl yapılacağını öğreneceğiz.” şeklinde bir cümleyle konuyu işlemeye başlar.

Dersi Sunma

Öğretmen, haccın tanımını yaptıktan sonra kimlere farz olduğunu, hacla ilgili yerlerin ve kavramların anlamını, haccın nasıl yapılacağını, hac yapmanın insan davranışları üzerindeki etkisini anlatır. Konuyu anlatırken öğrencilerin hacle ilgili bilgilerinden, gördükleri hacılarla ilgili anılarından da faydalanarak konunun anlatımında onların katkı ve ilgisini sağlar. Hacle ilgili ayet ve hadisleri yazar. Örnek olarak şu ayeti yazabilir:

“Şüphesiz insanlar için ilk kurulan ev, Mekke’de bulunan, âlemlere mübarek ve hidayet olmak üzere kurulan evdir (Kâbe’dir).” (Al-i İmran 3/ 96.)

Öğretmen, tahtaya yazdığı ayet ve hadisler üzerinde öğrencilerle konuştuğundan sonra, gücü yeten Müslümanların haccetmelerinin dinî bir görev olduğunu belirtir. Daha sonra haccın bir fedâkârlık olduğuna, Allah için maldan feragat, ruh temizliği, birlik, beraberlik, kaynaşma ve bütün insanlara karşı dostça bir tutum kazanma bakımından diğer gezilerden farklı bir yolculuk olduğuna öğrencilerin dikkatini çeker.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersi şu başlıklar çerçevesinde özetleyebilir:

1. Gücü yeten her Müslümana haccetmek Allah’ın bir emridir.
2. Usulüne uygun olarak hacceden bir Müslüman kalben huzur bulur.
3. Haccetmenin dünyanın pek çok bölgesinden gelen ve aynı amaç için bir arada bulunan Müslümanların kaynaşması, birlik şuuru içerisinde Allah’a ibadet etmeleri önemli bir olaydır.
4. Hacceden insanlarda olumlu yönde büyük davranış değişikliği görülmektedir.

Değerlendirme

Öğretmen, hacla ilgili olarak derste anlattıklarının öğrenciler tarafından öğrenilip öğrenilmediğini ölçmek amacıyla, öğrencilerin dersin başında sorulan sorulara verdikleri cevaplarla, dersin işlenişi sırasında ortaya konulan düşünceleri karşılaştırır. Öğrencilerin başlangıçta konuyla ilgili söylemedikleri yönere vurgu yapılır. Varsa hacla ilgili yanlış düşünceleri düzeltilir. İslâmın birlik ve beraberliğe verdiği önemi, haccın da bunu sağlamada önemli bir imkân olduğunu vurgular. Konunun öğrenciler tarafından kavrandığı ve dersin hedefine ulaştığı anlaşılınca öğretmen dersini bitirir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra, öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Hac ve umreyi tanımlayarak aralarındaki farkı açıklayınız.
2. Kimler hacca gidebilir?
3. Haccın insan davranışı üzerindeki olumlu etkilerine örnekler veriniz.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

5. ÜNİTE

Özel Amaç: Ahiret inancının kişiyi güzel işler yapmaya, kötü işlerden uzak kalmaya yönelttiğine inanır.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, “İnsanın her yaptığı davranışın bir sonucu var mıdır?” sorusu ile konuya girebilir. Dersine çalışan öğrenci ile çalışmayan öğrencinin sınıftaki durumu, sınav sonuçları örnekleriyle her yapılan davranışın bir sonucu olacağı gündeme getirilebilir.

Dersi Sunma

Bu özel amacın işlenişinde öğrenciye verilmesi gereken fikir, ahiret inancının kişinin kendisine, birlikte olduklarına ve bütün çevresine karşı sorumlu ve ölçülü bir kişilik kazandırabileceğidir.

Dersin işlenişinde yaptığı davranışların karşılığını görmeyeceğini düşünen bir kişilik canlandırılabilir ve bu kişiliğin ortaya koyabileceği davranışların sonuçları çeşitli hayat alanlarından örneklerle tartışılır. Bu tip insanların çevresine karşı hiçbir sorumluluk duymayan kişilikler sergileyebileceği belirtilebilir. Bu kişiler vurdumduymaz, çevrelerine katkısı olmayan insanlardır. Oysa yaptıklarının hem kendi kişiliği üzerinde hem de çevresinde bir etki bırakacağına bilincinde olan kişilerin sorumluluk duygusu ile hareket edecekleri açıklanır. Bu kişiler için hayatın daha olumlu bir anlamı olacağına ve bu kişilerin diğer insanlara saygısı, hayata olumlu katkısı olan insanlar olacağı vurgulanabilir. Ahiret gününe inancının bilincinde olan bir kişinin hayatın bir gün biteceğinin farkında olarak çalışacağı ve elindeki imkânlarını, zamanı ve enerjisini iyi bir şekilde kullanmayı hedef edinebileceği gündeme getirebilir. Ayrıca bu kişiler başka insanlardan bir karşılık beklemeden bu erdemleri sergileyeceklerdir.

Dersi Özetleme

Ahiret inancı kişinin hayatına bir anlam kazandırabileceği gibi, onun hayatına değer vermesinde, ona düzey kazandırmasında etkili olabileceği vurgulanarak ders özetlenebilir.

Değerlendirme

Hayatta yapılan işlerin sonucunun olacağı şeklinde bir bilince sahip olan kişilerin hayatlarına nasıl yön verecekleri sorusu tekrar gündeme getirilerek dersteki özel amacın pekiştirilmesi sağlanır.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki

başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Sorusu

1. Ahiret inancının insan davranışları üzerindeki olumlu etkileri nelerdir?

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

7.ÜNİTE

Özel Amaç: Diğer dinlerden kültürümüze giren inanç ve uygulamaların farkında olur.

Süre: 40 dakika

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğrencinin ilgisini derse çekebilmek için reinkarnasyon ile ilgili bazı sorular yöneltilir, onların bu konudaki merakı ve ilgisi ölçülür. Bu sorulardan bazıları şunlar olabilir:

Reinkarnasyon nedir?

Karma nedir?

Size göre ölen bir insan tekrar dünyaya gelebilir mi?

Gazetelerde, dergilerde bu konuda neler okudunuz?

Televizyon programlarında bu konuda neler izlediniz?

Sınıftaki öğrencilerin çoğunun konuya ilgi duyduğunun tespit edilmesi durumunda, onlardan örnek olay anlatmaları da istenebilir. Bu aşamada, öğrencilerin reinkarnasyon hakkındaki bilgileri ve inançları kritik edilmez.

Dersi Sunma

Öğrenciyi derse hazırlama aşamasında söylenenler çerçevesinde, dersin amacının diğer dinlerden kültürümüze giren reinkarnasyon inancını tanımak olduğu belirtilir. Derste öğrenilecek konular "Derste öğrenilecek konular" başlığı adı altında tahtanın bir köşesine maddeler hâlinde yazılır. Bu maddeler şunlar olabilir:

Reinkarnasyon ve karmanın tanımı

Reinkarnasyon inancının kökeni

Reinkarnasyonun gerçekliği

İslam açısından reinkarnasyonun geçerliliği

Bu konular maddeler hâlinde tahtaya yazıldıktan sonra sırasıyla işlenir. Önce "reinkarnasyon" ve "karma" kavramları açıklanır ve bunlar arasındaki ilişkiler belirtilir. Sonra öğrencilere, bu kavramların hangi dinlere ait olduğu sorulur. Bunun amacı öğrencilerin, önceki derslerde anlatılmış olan Hinduizm ve Budizm konusunu hatırlamalarını sağlamaktır. Öğretmen, öğrencilerin durumunu göz önüne alarak Hint dinlerinden Hinduizm ve Budizm hakkında kısaca bilgi verir; bu dinlerin en önemli özelliğinin reinkarnasyon ve karma inancı olduğunu belirtir. Daha sonra öğretmen, bu inancın Hint dinlerindeki yeri ve önemi hakkında açıklamada bulunur. Burada, karma ve reinkarnasyon inancı nedeniyle Hint toplumunun sınıflara (kast) ayrıldığını ve her sınıfın hakkına razı olmak zorunda olduğunu, dolayısıyla bu inancın kadercı, hakları kısıtlı ve hakkını aramaktan yoksun bir toplum meydana getirdiğini vurgular. Temin edebilirse, Hindistan'daki sınıf ayrımını betimleyen görüntülü malzemeleri bu konuda kullanabilir.

Reinkarnasyon ve karma inancının Hint dinlerine ait bir özellik olduğu belirtildikten sonra, öğrencilerin ilgisi dikkate alınarak reinkarnasyonun aktüel yönü üzerinde durulur. Öğretmen, Hint dinlerine ait bir inanç olmasına rağmen reinkarnasyonun dünyada bir yaşam felsefesi şeklinde yayıldığını, bazı insanların reinkarnasyonu gerçek bir olaymış gibi algıladığını hatırlatır.

Öğrencilerin durumuna göre konunun aktüel yönü üzerinde yeterince durulduktan sonra, İslâm'daki kader ve ahiret inancı açısından reinkarnasyonun bir değerlendirmesi yapılır. Öğretmen, sınıfa getirdiği Kur'an meâlinden, önceden tespit ettiği tekrar dirilme ile ilgili ayetlerden bir kaçını okur ve bunların ne anlama geldiğini açıklayarak dersi tamamlar.

Dersi Özetleme

Dersin sonunda konu kısaca şu maddeler çerçevesinde özetlenebilir:

1. Reinkarnasyon, öldükten sonra başka bir bedende tekrar dünyaya gelmek anlamında ifade edilmektedir.
2. Karma, insanın önceki hayatında yaptığı eylemlerin karşılığını reinkarnasyon yoluyla, yani başka bir bedende tekrar dünyaya gelerek görmesi anlamına gelir.
3. Reinkarnasyon ve karma Hint dinlerine ait bir inançtır.
4. Reinkarnasyon bilimsel açıdan ispatlanabilen gerçek bir olay değildir.
5. Reinkarnasyon, İslâm'daki kader ve ahiret inancıyla uygunluk göstermemektedir.

Değerlendirme

Öğretmen, dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için, hazırlık aşamasında ve dersi sunma aşamasında sorduğu sorulardan bazılarını öğrencilerden tekrar cevaplamalarını ister. Öğrencilerin cevaplarını değerlendirir; eksik olanları tamamlar, yanlış olanları da düzeltir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen dersi bitirir ve bir sonraki dersin konusunun Noel ve Yılbaşı olduğunu bildirir. Noel ve Yılbaşı ile ilgili hazırlık sorularını yazdırır ve öğrencilerin derse bu soruları cevaplandırmış olarak gelmelerini ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Reinkarnasyon ve karmayı tanımlayınız.
2. Reinkarnasyon ve karma inancı Hint toplumunda ne gibi sosyal olaylara neden olmuştur? Kısaca bilgi veriniz.

3. İslâm açısından reinkarnasyon mümkün müdür? Açıklayınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

VIII.SINIF

ÖZEL AMAÇLAR

Bu programı başarı ile tamamlayan her öğrenci;

1. Hz. Muhammed'in örnek ahlâkını Kur'an ışığında açıklar.
2. Kültürü tanımlayarak kültürü oluşturan unsurları sıralar.
3. Dinin diğer kültür unsurları üzerindeki etkilerini örneklerle açıklar.
4. Kültürün doğru anlaşılmasında dini doğru anlamamanın rolünü açıklar.
5. Dinsel bağnazlığın zararlı olduğunu fark eder.
6. Ayetel Kürsi'yi ezberden okur ve anlamını söyler.
7. Kur'an'ın aklımızı kullanmamızı istediğini örnekler vererek açıklar.
8. Dinin ve bilimin insanın anlam arayışındaki yerini yorumlar.
9. İslâmın bilimsel bilgiyi teşvik ettiğini örnekler vererek açıklar.
10. Her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığını ve her şeyin bir sonu olduğunu farkında olur.
11. İnsanın özgürlüğü oranında sorumlu olduğunu yorumlar.
12. İman kavramını tanımlar.
13. İman ile eylem arasındaki ilişkiyi örneklerle açıklar.
14. İnanan insana yakışan belirgin davranışları örneklerle açıklar.
15. Din anlayışındaki farklılıkların birer zenginlik olduğunu fark eder.
16. Mezheplerin dinin anlaşılma biçimleri olduğunu kavrar.
17. Lâikliğin, din ve vicdan özgürlüğünün garantisi olduğunu kavrar.
18. Bütün dinlerdeki birbirine benzeyen temel ahlâkî kuralları örneklerle açıklar.
19. İnsan öldürmenin, hırsızlığın ve yalancı şahitliğin bütün dinlerde yasak olduğunu açıklar.

ÜNİTELER

ÜNİTE I. HZ. MUHAMMED'İN ÖRNEK AHLÂKI

ÜNİTE II. KÜLTÜRÜMÜZ VE DİN

ÜNİTE III. DİN, AKIL VE BİLİM

ÜNİTE IV . KAZA, KADER İNANCI

ÜNİTE V. İNANÇ VE DAVRANIŞ İLİŞKİSİ

ÜNİTE VI. DİNDEKİ ANLAYIŞ FARKLILIKLARI

ÜNİTE VII. DİNLERİN VE İSLÂMİN EVRENSEL ÖĞÜTLERİ

ÜNİTE AÇILIMLARI

ÜNİTE I: HZ. MUHAMMED'İN ÖRNEK AHLÂKI

- 1-Hz.Muhammed Güzel Ahlâk Örneği Olarak Gönderilmiştir
- 2-Hz. Muhammed'in Örnek Ahlâkı
 - 2.1. Hz. Muhammed Güvenilir Bir İnsandı
 - 2.2. Hz. Muhammed Merhametliydi
 - 2.3. Hz. Muhammed İnsanlara Değer Verirdi
 - 2.4. Hz. Muhammed Cesaretliydi
 - 2.5. Hz. Muhammed Hakkı Gözetirdi
 - 2.6. Hz. Muhammed Sabırlıydı
 - 2.7. Hz. Muhammed Verdiği Sözde Dururdu
 - 2.7. Hz. Muhammed Hoşgörülüydü
 - 2.8. Hz. Muhammed Zamanı İyi Değerlendirirdi
 - 2.9. Hz. Muhammed Danışarak İş Yapardı

ÜNİTE II. KÜLTÜRÜMÜZ VE DİN

- 1-Kültür ve Kültürün Öğeleri
- 2-Kültürün Ayrılmaz Ögesi Olarak Din
- 3-Dinin Kültürümüz Üzerindeki Etkileri
 - 3.1. Dilimizdeki Dini Motifler
 - 3.2. Edebiyatımızdaki Dinî Motifler
 - 3.3. Örf ve Âdetlerimizdeki Dinî Motifler
 - 3.4. Musikimizdeki Dinî Motifler
 - 3.5. Mimarîmizdeki Dinî Motifler
- 4-Kültürü Anlamada Dini Doğru Anlamanın Rolü

5-Dinsel Bağınazlığın Zararları

6- Ayetel Kürsi' yi Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

ÜNİTE III. DİN, AKIL VE BİLİM

1-İnsan Düşünen Bir Varlıktır

2-Akıl Dinî Sorumluluğun Ön Şartıdır

3-Din, İnsanın Aklına ve Kalbine Hitap Eder

4-Kur'an Aklımızı Kullanmamızı İster

5-Bilgi Olmadan Bilim Olmaz

6-Din ve Bilim İnsanın Anlam Arayışına Cevaptır

7-Din ve Bilim İnsanı Özgürleştirir

8-Bilgisiz Taklit Taassuba Götürür

9-İslâm, Bilimi Teşvik Eder

ÜNİTE IV . KAZA KADER İNANCI

1-Allah Her Şeyi Bir Ölçüye Göre Yaratmıştır

2-Evrenin Yasaları

2.1.Fiziksel Yasalar

2.2.Biyolojik Yasalar

2.3.Toplumsal Yasalar

3- İnsanın Kaderi

4- İnsan İçin Ancak Çalıştığının Karşılığı Vardır

5- Her Şeyin Bir Sonu Vardır

6-İnsan Özgürlüğü Oranında Sorumludur

ÜNİTE V. İNANÇ VE DAVRANIŞ İLİŞKİSİ

1-İman Nedir?

2-Salih Amel (İyi, Güzel İş) Nedir?

3-İnanç ve Davranış İlişkisi

4-İnanan İnsana Yakışan Davranışlar

4.1.Dürüst Olmak

4.2.Çalışmak ve Üretmek

4.3.İnsanlara Yardımda Bulunmak

4.4.Allah'a Şükretmek

4.5. Sabırlı Olmak

4.6. Allah'a Güvenmek (Tevekkül)

ÜNİTE VI. DİNDEKİ ANLAYIŞ FARKLILIKLARI

- 1- Din ve Din Anlayışı Birbirinden Farklıdır
- 2- Din Anlayışındaki Farklılıklar Zenginliktir
- 3- Din Anlayışındaki Farklılıkların Sebepleri
 - 3.1.İnsanın Yapısı
 - 3.2.Siyaset
 - 3.3.Ortam ve Kültür
 - 3.4.Ekonomi
- 4- Din Anlayışındaki Farklılıklara Dayalı Oluşumlar
 - 4.1.Mezhepler
 - 4.2.Tarikatlar
 - 4.3.Cemaatler
- 5- Dinde Zorlama Yoktur
- 6- Lâiklik, Din ve Vicdan Özgürlüğünün Garantisidir

ÜNİTE VII. DİNLERİN VE İSLÂMİN EVRENSEL ÖĞÜTLERİ

- 1-Doğruluk
- 2-Temizlik
- 3-İyilik ve Yardımseverlik
- 4-Büyüklere Saygı, Küçüklerle Sevgi Göstermek
- 5-Hayvanlara İyi Davranmak
- 6-Çevreyi Korumak
- 7-Zararlı Alışkanlıklardan Kaçınmak
- 8-Başkalarına Zarar Vermemek
 - 8.1.Öldürmemek
 - 8.2.Çalmamak
 - 8.3.Yalancı Şahitlik Yapmamak

**VIII. SINIF
ÜNİTELERİ İLE İLGİLİ
ÖRNEK İŞLENİŞLER**

ÖRNEK İŞLENİŞ

2.ÜNİTE

Özel Amaç: Kültürün doğru anlaşılmasında dini doğru anlamının rolünü açıklar.

Süre: 40 dakika

Öğrencileri Derse Hazırlama

Öğrencilere bir önceki derste öğrenilen "Dinin kültürümüz üzerindeki etkileri" konusundan örnekler verdirilerek derse giriş yapılır. Dini doğru anlamının kültürü anlamada ne gibi etkileri olabilir?" sorusu bütün sınıfa yöneltilir. Sorunun tartışılmasını kolaylaştırmak üzere , "Herhangi bir kültürel alanda anlam veremeyip de sonradan dinle ilişkili olduğunu öğrendiğiniz veya hâlâ anlam veremediğiniz hususlar varsa üzerinde konuşalım" denilerek tartışma ortamı açılır. Öğrencilere düşünmeleri için 2-3 dakika süre verilir. Daha sonra söz almak isteyenlere sırasıyla söz verilir. Her söz söyleyenden sonra, "Arkadaşınızın bu söyledikleri hakkında konuşmak isteyen varsa konuşsun" denilerek tartışma genişletilir (Eğer öğrencilerden hiçbir örnek veya söz gelmezse, öğretmen yol göstermek için yaşadığı veya kurgusal bir örneği sunabilir.).

Öğretmen, öğrencileri yukarıdaki görüşler üzerinde düşünmeye yöneltir. Tartışılan bu soruların, dersin sonunda yeniden cevaplandırılacağını belirtir. Bu dersin amacının da yukarıdaki sorulara cevap aramak olduğunu belirtir.

Dersi Sunma

Daha sonraki aşamada tartışma, "Dinin yanlış anlaşılmasından kaynaklandığını bildiğiniz veya okuduğunuz kültürel konular var mı?" sorusuyla devam ettirilir. Sınıf veya büyük grup tartışması şeklinde işlenen bu dersin sonucunda öğretmen, dini doğru anlamının ne demek olduğunu, kültürel açıdan ne anlama geldiğini açıklar.

Bu ders için bir diğer yaklaşım da örnek olay incelemesi şeklinde olabilir. Kültürel yabancılaşmayı veya kültürel çatışmayı işleyen ve dinî boyutu da bulunan gerçek veya kurgusal bir olay hazırlanır. Olay için kilit sorular oluşturulur. Öğrencilere bu olay anlatılır. Anlatıldıktan sonra kilit sorular tahtaya yansıtılır ve öğrencilere üzerinde konuşma imkânı verilir.

Örnek olay üzerindeki tartışmalar sona erdikten sonra öğretmen, dini doğru anlamının anlamını önemini ve kültürel açıdan gerekçelerini açıklar. Öğrencilere dini doğru anlamamaktan kaynaklanan olayları anlatan hikâye veya romanlardan ödev verilebilir. Bu olayları dini doğru anlama gereği doğrultusunda tahlil etmeleri istenebilir.

Dersi Özetleme

Öğretmen, dini doğru anlamının, dinî boyutu olan konularda kültürel yabancılaşmayı ve kültürel çatışmayı çözmede bize yardımcı olacağını belirterek dersi özetler.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Kültürü doğru anlamanın önemini açıklayınız.
2. Dini doğru anlamanın kültürü doğru anlamaya etkisini bir örnekle açıklayınız.
3. Dinin kültürün ilerlemesine katkı sağlayıcı etkisini anlatınız.
4. Dinin doğru anlaşılmasının kültürü dondurabileceğini örneklendiriniz.
5. Bir kültür unsuru olarak dinin ilerlemeye muhtaç olduğunu açıklayınız.
6. Dinin yeniden anlaşılmasında ölçüt nedir? Niçin? Açıklayınız.
7. Kültür çatışmalarında dini yanlış anlamanın rolünü örneklerle açıklayınız.
8. Kültürel yabancılaşma nedir, dini doğru anlama ile ilişkisi var mıdır? Anlatınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

4. ÜNİTE

Özel amaç: İnsanın özgürlüğü oranında sorumlu olduğunu yorumlar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen, “Özgürlük ile kader kavramlarının ilişkisi nedir? Özgür olmayan insan sorumlu olabilir mi? Seçeneklerin olmadığı yerde seçme özgürlüğünden söz edilebilir mi?” gibi sorular sorar. Bu konularda öğrencilerden düşüncelerini söylemelerini ister. Sınıfta çok sayıdaki öğrencinin insan özgürlüğü ve sorumluluğu konusundaki düşüncelerini alır. Bu aşmada öğrencilerin görüşlerinin doğru olması önemli değildir. Amaç, onların konuya ilgi duymalarını sağlamak ve bu yolla derse katılımı en üst düzeye çıkarmaktır.

Öğretmen, öğrencilerin insan özgürlüğü ve sorumluluğu konusundaki görüşlerini özetler. Bu derste öğrendiklerinin hem kendilerine hem ana ve babalarına hem de topluma neler kazandıracığını belirterek öğrencilerin konuya ilgilerini yoğunlaştırır.

Dersi Sunma

Öğretmen, “Bu dersimizde özgürlüğün ve sorumluluğun ne olduğunu, bunların insanın kaderi ile ilişkisini öğreneceksiniz.” diyerek dersin amacını yineler. Daha sonra, davranışlarında bireyin özgür ve sorumlu olduğunu savunanlar ile özgür ve sorumlu olmadığını ileri sürenler olmak üzere, öğrencileri iki tartışma grubuna ayırır. Bu konuda sınıfta tartışma ortamı oluşturur. Grupların üyeleri görüşlerini diğer öğrencilerle de paylaşır.

Öğretmen, her iki grubun karşılıklı tartışmaları sonucunda belirlenen temel görüşlerin bir kâğıda yazılarak panoya iliştilmesini ister.

Öğretmen, analiz ve sentez yoluyla ileri sürülen görüşleri irdeler ve her iki grubun üyelerine de belirttikleri görüşlerle ilgili sorular yöneltir. Bu soruların çelişkileri ortaya koyacak tarzda olmasına özen gösterir. Doğru cevapları pekiştirir, ipuçları vererek yanlış ve eksik cevapların düzeltilmesini ve tamamlanmasını sağlar.

Dersi Özetleme

Öğretmen, insanın özgür ve sorumlu bir varlık olmasının, insanın kaderi olduğunu belirterek bu kaderin de Yüce Allah tarafından çizildiğini açıklar. Bu nedenle de insan özgürlüğüne karşı yapılan saldırının büyük günah olduğunu vurgular.

İnsan özgürlüğü konusunda, insan sorumluluğundan hareket edilmesinin gerekliliği üzerinde duran öğretmen, insanın sorumlu olduğu alanlarda özgür olduğunu belirtir. Ayrıca, insanın özgür olmasını Yüce Allah’ın istediğini, bu nedenle de insanın özgür ve sorumlu olmasının insanın kaderi olduğunu yani, insanın özgürlüğü oranında sorumlu olduğunu belirterek konuyu özetler.

Değerlendirme

Öğretmen, konuyla ilgili kritik davranışları içerecek şekilde öğrencilere sorular sorar ve onlardan bu soruları cevaplandırmalarını ister. Örneğin; “İnsan kişiliğinin gelişmesinde birey özgürlüğü ve sorumluluğunun etkisi nedir? Bir ülkenin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesi için birey özgürlüğü niçin önemlidir? Özgür ve sorumlu olan

insan niçin daha çok üretir?" gibi sorular sorabilir. Verilen cevapların doğru ve tutarlı olmasına özen gösterir. Eksik ve yanlış cevapları düzeltir.

Gelecek Ders Hazırlık

Öğretmen, gelecek dersin konusunu öğrencilere açıklayarak derse hazırlıklı gelmelerini (konuyla ilgili hazırlık soruları oluşturarak cevaplamalarını) ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

- 1- Allah'ın insan için çizdiği kaderi belirtiniz.
- 2- İnsanın özgürlüğü oranında sorumlu olmasından ne anlıyorsunuz?
- 3- Birey özgürlüğü ile üretim arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma, inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.

ÖRNEK İŞLENİŞ

6. ÜNİTE

Özel Amaç: Mezheplerin dinin anlaşılma biçimleri olduğunu kavrar.

Öğrenciyi Derse Hazırlama

Öğretmen öğrencinin ilgisini derse çekebilmek amacıyla “Din Anlayışındaki Farklılıklar” konusunda daha önceki derslerde temel bilgileri öğrenen öğrencilere mezheplerle ilgili aşağıdaki soruları sorabilir:

1. İslâm deyince ne anlıyorsunuz?
2. Mezhep kavramından ne anlıyorsunuz?
3. Türkiye’de hangi mezhepler vardır?
4. Sizce bu mezhepler nasıl oluşmuştur?
5. İslâm dininin oluşumu ile mezheplerin oluşumu arasında nasıl bir fark vardır?

Öğretmen, yukarıdaki soruları tahtaya alt alta yazar; öğrencilerden bu soruların cevaplarını alır. Bu safhada öğrencilerin verdikleri cevapları değerlendirmez. Burada önemli olan, öğrencilerin mezhepler ile ilgili somut deneyimlerini belirtmiş olmaları ve onların bu konuda hangi seviyede olduklarının tespitidir.

Dersi Sunma

Öğretmen, öğrenciyi derse hazırlama aşamasında söyledikleri çerçevesinde dersin amacının, mezheplerin dinin anlaşılma biçimleri olduğunu belirtir. Öğrenilecek aşağıdaki konuları maddeler hâlinde tahtaya yazar:

1. Din kavramı
2. Mezhep kavramı
3. Din ve dinin anlaşılma biçimlerinin birbirinden ayrılması
4. Mezheplerin oluşumu
5. Mezhepler dinin anlaşılma biçimleridir

Öğretmen, tahtaya yazdığı konulara göre bu ders bitiminde öğrenilecek konuları tek tek ele alır ve sunar. Öğretmen öncelikle dinin, insanlık tarihinin şahit olduğu, kökü insanlık kadar derinlerde olan bir olgu olduğunu, insanın olduğu her yerde dinin var olduğunu ve tarih boyunca bütünüyle dinden uzak bir toplumun mevcut olmadığını belirterek derse girer ve dinin çeşitli tanımlarını verdikten sonra bütün bu tanımlardan çıkan şu ortak tanımı yapar:

Din, insan hayatına anlam kazandıran; değerler hiyerarşisinde ona yol gösteren; anlamı insanı hem aşan hem de içine alan kutsal bir düzenin varlığına inanmadır.

Öğretmenin din tanımı üzerinde bu kadar durmasının sebebi, din ve dinin anlaşılma biçimleri olan oluşumların birbirinden farklı olduklarını öğrenciyi kavramlar düzeyinde fark ettirebilmek içindir. Din kavramı üzerinde duran öğretmen daha sonra, İslâmın, Hz. Muhammed’e gelen vahyin etrafında şekillenmiş bir din olup onun sağlığında tamamlandığını belirterek esas konuya girer ve şöyle devam edebilir:

İslâmın, Allah katından geldiği ve geldiği şekliyle bozulmadan, değişmeden insanlığın sonuna dek kalacak olan ve doğruluğu tartışılmayacak olan ana kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. İslâm dini dendiği zaman anlaşılacak olan Kur'an ve Kur'an'a uygun olan oluşumlardır. Hz.Muhammed, Allah katından vahiy alan son peygamberdir(Ahzâb,33).

Öğretmen, daha sonra mezhep kavramı üzerinde durur ve Hz. Muhammed'in vefatından sonra ortaya çıkan, dinî nitelik taşıyan bütün oluşumların, dinin anlaşılma biçimleri olduğunu ve mezheplerin de bu tür oluşumlardan olduğunu belirtir. Burada özellikle öğretmenin, bütünüyle insanî olan bu oluşumların İslâmı özdeşleştirilmesinin hem İslâmın evrenselliğine hem de insan gerçeğine aykırı olacağını; bu sebeple İslâmın ve İslâmın anlaşılma biçimlerinin birbirinden ayrılması gerektiğinin altını çizerek söylemesi gerekir.

Öğretmen, din ve dinin anlaşılma biçimlerinin birbirinden farklı olduklarını öğrencilerin daha iyi kavrayabilmeleri için şu bilgileri de verebilir: Hz. Muhammed'in vefatından sonra, vahiy kapısı kapanmış olduğu için, hiç kimsenin genel geçer nitelikli, doğruluğu tartışılmayacak, Allah katından gelen özel bir bilgi sahibi olduğunu iddia etme hakkı İslâmî açıdan mümkün değildir. İslâmın din olarak evrensel ilkeleri, Hz. Muhammed'in sağlığında nihaî şekline kavuşmuştur. Artık, dinin anlaşılma biçimleri söz konusudur. İnsanlar, içinde buldukları ortama , bilgi birikimlerine göre, Kur'an'ın öngördüğü istikamette İslâmı anlamaya ve yaşamaya çalışmak durumundadırlar. İnsanî nitelik taşıyan bütün olgu ve oluşumlar, tabiatı gereği, her türlü tahlil ve tenkide açık olacağı için, her ne sebeple olursa olsun, dinin anlaşılma biçimlerinin din gibi mütalâa edilmesi, gelecekteki din anlayışının geçmişe göre şekillenmesi, İslâmın evrenselliği ile bağdaşmayacaktır. Müslümanlar, her zaman ve mekânda İslâmı en iyi şekilde anlama ve yaşama imkânına sahiptirler. Mevcut İslâmî birikim, gelecekte daha sağlıklı ve daha tutarlı bir İslâm anlayışına ulaşma konusunda Müslümanlara ışık tutacaktır. "Asr-ı Saâdet" olarak da isimlendirilen Hz.Muhammed'in yaşadığı zaman dilimi, zaman zaman yeni oluşumların ne ölçüde İslâmî olup olmadığının belirlenmesi ile ilgili olarak bir "kriter" görevi görecektir. İslâmın ideal anlayışının ve uygulamalarının, hiç bir şekilde, belli mekânlara ve zaman dilimlerine hasredilmesi de İslâmın evrenselliği ile pek bağdaşmaz.

Öğretmen, daha sonra mezheplerin dinin anlaşılma biçimleri olduğunu öğrenciye iyice fark ettirebilmek için mezheplerin temel ilkelerinin, sosyal değişme olgusu çerçevesinde, sosyo-politik ve kültürel ortamın özelliklerine göre şekillendiğini, ön plâna çıkartılan problemlerin, tamamen yaşanılan ortamın canlı problemleri olduğunu , mezheplerin bu ilkelerinin Kur'an'la temellendirilmek istenmesinin, bütünüyle sosyal içerikli bazı hususların din gibi telâkki edilmesine yol açtığını belirtir.

Öğretmen, sonuçta ortaya Kur'an'daki sadeliğini ve eyleme dönüklüğünü yitirmiş, çok karmaşık hâle gelmiş, ayrıntıların öne çıkarıldığı bir inanç sisteminin çıkmış olduğunun altını çizer. Öğretmen bu hususta, ayrıntıların, Kur'an'ın ana hedefini gölgelemiş gibi gözüküğünü, sağlıklı bir din anlayışına ulaşabilmek için parçacı yaklaşım biçiminden kurtulup Kur'an'ı bir bütün olarak görmenin, anlamının, insanın evrendeki konumunu bütüncü yaklaşım çerçevesinden yeniden gözler önüne sermenin amaç ve araç kargaşasından kurtulmak gerektiğinin üzerinde durur ; dinin insan için gönderildiği , amaç değil araç olduğunu belirtir. Öğretmen bütün bu

bilgilerden sonra mezheplerin dinin anlaşılma biçimleri olduğunu belirterek bunun birer zenginlik olduğunu açıklar.

Dersi Özetleme

Öğretmen dersin sonunda konuyu şu maddeler çerçevesinde özetleyebilir:

1. İslâm, Hz.Muhammed'e gelen vahyin etrafında şekillenmiş bir din olup onun sağlığında tamamlanmıştır. İslâmın, Allah katından geldiği ve geldiği şekliyle bozulmadan, değişmeden insanlığın sonuna dek kalacak olan ve doğruluğu tartışılmayacak olan ana kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. İslâm dini dendiği zaman anlaşılacak olan Kur'an ve Kur'an'a uygun olan oluşumlardır.
2. Hz.Peygamber'in vefatından sonra, vahiy kapısı kapanmış olduğu için, hiç kimsenin, genel geçer nitelikli,doğruluğu tartışılmayacak, Allah katından gelen özel bir bilgi sahibi olduğunu iddia etme hakkı, İslâmî açıdan mümkün değildir. İslâmın din olarak evrensel ilkeleri, Hz.Peygamber'in sağlığında son şekline kavuşmuştur. Artık, dinin anlaşılma biçimleri söz konusudur.
3. İşte, İslâmın "itikadî ve amelî sahadaki düşünce ekolleri" diyebileceğimiz mezhepler, dinin anlaşılma biçimleri ile ilgili tezahürlerdir. Siyasî, ictimâî, iktisadî, coğrafi, tarihî ve benzeri sebepler, dinin anlaşılması plânında, belirli fikirlerin ya da şahısların etrafında odaklaşmalara yol açmıştır. Böylece, din anlayışı konusunda,yer yer farklılaşmalar meydana gelmiştir. Bu farklılaşmaların, zamanla sistematik özellik kazanarak düşünce ve davranışları etkileyen, geleneksel bir hüviyete bürünmesi; kurumlaşarak ve sosyal hayatta derin izler bırakarak varlığını sürdürmesi, karşımıza "mezheb" olgusunu çıkartmaktadır.
4. Hz.Peygamber'in sağlığında, ne siyasî ve itikadî mezheplerden, ne fikhî-amelî mezheplerden söz edebiliriz. Mezhepler, Hz.Muhammed'in vefatından çok sonraları teşekkül etmeye başlamıştır. İlk ortaya çıkan mezhep, Haricîliktir. Daha sonra, Mürcie, Şia, Mu'tezile gibi itikadî yönü ağır basan mezhepler oluşmuştur. Fikhî mezheplerin oluşumu ise, hicrî ikinci asra ve daha sonralara rastlamaktadır. Ehl-i Sünnet ise, Haricilik, Mürcie, Mu'tezile ve Şia gibi büyük mezheplerin görüşlerini sistemleştirmesinden sonra Mürcîî temel üzerindeki değişimin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.
5. Bir insan, kim olursa olsun,hangi mezhebe mensup bulunursa bulunsun, eğer Allah'a, Ahiret gününe, Hz.Muhammed'in peygamber olduğuna ve Kur'an'a inanıyorsa, o insan Müslümandır. Her insan, Müslüman olup olmayacağına kendi özgür iradesi ile karar verir. Mezhepler, dinin anlaşılma biçimlerinden başka bir şey değildir; bir insanın Müslüman olması için mutlaka bir mezhebe bağlı olması da gerekmez.

Değerlendirme

Öğretmen, dersin amacının ne kadar gerçekleştiğini ölçmek için, öğrenciyi derse hazırlama aşamasında sorduğu ve tahtaya yazdığı sorulardan bazılarını öğrencilerin tekrar cevaplamalarını ister. Öğrencilerin cevaplarını değerlendirir; eksik olanları tamamlar, yanlış olanlarını da düzeltir.

Gelecek Derse Hazırlık

Öğretmen, bir sonraki dersin konusunun “Dinde Zorlama Olmadığı” konusu olduğunu belirterek öğrencilerden konuya hazırlanarak gelmelerini ister.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Ölçme soruları; amaçlar ile öğretme ve öğrenme etkinlikleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin değerlendirilmesinde yazılı ve sözlü sınavlardaki başarılarının yanı sıra öğretmenin öğrenciler üzerindeki gözlemleri (öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıkları, etkinlikler sırasında yönelttikleri sorular, yaptıkları gözlem, inceleme ve araştırmalarla ilgili yazılı ve sözlü sunumları) de etkin olarak kullanılabilir.

Örnek Ölçme Soruları

1. Din ve mezhep arasındaki fark nedir?
2. Mezheplerin ortaya çıkışındaki sebepler nelerdir? Yazınız.
3. Düşünce ekolleri diye adlandırılabilir mezhepleri nasıl değerlendirmek gerekir? Yazınız.

Değerlendirme

Öğretmen, ölçme sonuçları ile birlikte öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarındaki duyarlılıklarına, yorumlama yeteneklerine, sahip oldukları ve sergiledikleri fikir zenginliğine, sorumluluk alma, disiplinli çalışma, araştırma ,inceleme ve bilimsel düşünme becerilerine göre başarıları hakkında karar verir.